

မြင်းမူမောင်နိုင်မိုး

လောကအကြောင်းသိကောင်းစရာ

လောကနိတိ

ကဗျာများ

BURMESE CLASSIC

LOKA NITI POEMS
MYIN MU MAUNG NAING MOE

www.burmeseclassic.com

ကျေးဇူးမှတ်တမ်း

လောကအကြောင်းသိကောင်းစရာ လောကနိတိကဗျာများ

စာအုပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရေးအတွက် ဝေဖန်သုံးသပ်ချက်နှင့်တကွ လမ်းညွှန်အကြံပြုပေးခဲ့ပါ
 သော ဆရာကြီးဦးလေးမြိုင် ၊ ပေတ္တာပြင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာသိပြန်သိပေးသော ဆရာ အမှူးသား
 (ဒုတိယပိုလ်မူကြီး ဝင်းလေ - ဦးမိုး) ကလေးများအတွက် လောကနိတိကဗျာများကို ကဏ္ဍတစ်ရပ်
 အဖြစ် အခန်းဆက်ဖော်ပြပေးခဲ့သော ရှေ့ဆွေးနွေးနယ် စာတည်းအဖွဲ့တို့အား အထူးပင်ကျေးဇူး
 တင်ရှိပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ပြင်ဆင်ရေးဆရာ

၁၅. ၁၂. ၂၀၀၃

စာပေဝတ္ထု၊ ရတုကဗျာ
 လင်္ကာပန်းမိုး၊ ရွာသွန်းပြုံးလျက်
 အမျိုး၏ဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ် ၊
 စာပေဂုဏ်ကိုမြှင့်တင်မည်။
 နိုင်ငံဂုဏ်ရည်စွမ်းဆောင်တည်။

(နိုင်ငံဂုဏ်ရည်စာပေတိုက်)

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- * ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဒို့အရေး
နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်
- * နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- * အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး။
- * နိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး။
စီးပွားရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်
- * စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- * စေ့ငွေကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- * ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- * နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။
လူမှုရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်
- * တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တပြင်မားရေး။
- * အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- * တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

လောကအကြောင်းသိကောင်းစရာ

လောကနိတိကဗျာများ

(LAWKA NITI POEMS)

မြင်းမူမောင်နိုင်မိုး

နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်စာစဉ် (၁၉)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	၆၉ / ၂၀၀၃ (၁၂)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	၆၂/ ၂၀၀၃ (၁၂)
အကြိမ်	ပထမအကြိမ်
ထုတ်ဝေသည့်ကာလ	၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ
အုပ်ရေ	၁၀၀၀
တန်ဖိုး	၇၀၀ ကျပ်
ထုတ်ဝေသူ	ဦးအုန်းမောင် (၀၃၇၉၄)

ပုံနှိပ်သူ	ရွှေပြည်စုံပုံနှိပ်တိုက်၊ ၃၄/၃၈ ၁၅၇ လမ်း၊ တာမွေမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်
မျက်နှာဖုံးပန်းချီ	နီပိုဦး
အတွင်းသရုပ်ဖော်	နီပိုဦး
ကွန်ပျူတာစာစီ	နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်စာပေတိုက်
ကာလာဇွဲ	အယ်လ်ဖာ
ဖြန့်ချိရေး	၁၃၃/၁၃၇၊ ၄၁-လမ်း၊ ရန်ကုန်။ နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်စာပေတိုက် ၅၂၉-၅၃၁၊ ကုန်သည်လမ်း၊ စာပေဝိမာန်၊ မန်ကန်မြို့။ ဖုန်း-၇၂၅၅၃၀၊ ၃၇၄၅၃၂

မြင်းမူမောင်နိုင်ငံမိုး၏

ယခင်ပဏ္ဍိတ်စာအုပ်ပြုစုရေး

- ၁။ သံလွင်ကမ်းမှ ပန်းအိပ်မက်* (၁၉၈၁)
- ၂။ နှင်းဆီရိပ်မှ စံပယ်ပုံပြင် (၁၉၈၃)
- ၃။ နာဂတောင်တန်းပွင့်တဲ့ပန်း* (၁၉၉၁)
- ၄။ ခလောင်းလမ်းနှင့်ပန်းထပြေ* (၁၉၉၁)
- ၅။ ဇွဲမိုးဖျန်းပတ်ပန်းတစ်ခက်* (၁၉၉၁)

ယခု - လောကအကြောင်းသိကျမ်းစာ

ခလေးကနီတိကဗျာများ

LOKA NITI POEMS

(* အမှတ်အသားပြထားသောစာအုပ်များမှာ
၎င်းစာအုပ်ထုတ်ဝေသောနှစ်အတွက် အမျိုးသားစာပေဆု
ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသော စာအုပ်များဖြစ်ပါသည်။

မြင်းမူ ခမောင်နိုင်မိုး

ရပ် အဖိတဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၇၅ ခုနှစ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံစာရင်းကောင်စီတွင် လက်မှတ်ရ ပြည်သူ့စာရင်းကိုင် သင်တန်း (Certified Public Accountant) ကို အပိုင်း(၂) အထိ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင်၊ ဗဟိုဗဏ္ဍာ(ကြည်း) ဝိုက်သင်တန်းကျောင်း ဝိုက်လောင်း သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၅၁) သို့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဗဟိုဗဏ္ဍာ တွင်ရုကီယဗိုလ်အဆင့်မှ ဒုတိယ ဝိုက်ယူကြီးအဆင့်အထိ တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

အထ ဦးထွန်းဉာဏ်၊ အပီ ခေါ်အင်လူတို့မှ ၁၉၅၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် စစ်ကိုင်း တိုင်း မြောင်မြို့၌ ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ဖခင်ဖြစ်သူသည် စစ်ပုထိုးတစ်ဦး ဖြစ်သဖြင့် ဝယ်စဉ်ကပင် ဖခင် ခြောင်းရွှေရာ ဖခင်အနွှဲ လိုက်ပါ နေထိုင်ခဲ့ရသည်။

၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန် ဦးပွားရေကတ္တသိုလ်မှ ပါဏိဋ္ဌတွဲ တို့ စာရင်းကိုင်စစ်ရင်းစစ် ဘာသာ

စာဝေလောကသို့ ၁၉၆၅ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး ဝတ္ထု ကဗျာ ဆောင်းပါးများ စတင်ရေး သားသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အတွင်း ထာဝရပေါင်းချုပ် စာအုပ်များဖြင့် "အမျိုးသား စာမဝချ (၄)ကြိမ်" ရရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ အတွင်းက နှစ်နိုင်ငံ ဖျစ်ကြည်ရေး နှင့်

ယခုအခါ ဧရာပြုသစ်အရွှေ ပိုင်း၊ ဝေ ရပ်ကွက်၊ အမှတ် ၂၉ စရာဝတီလမ်းတွင်၊ ဇနီး ခေါ်ခင် အေးမူ၊ သားကြီး မြတ်သူရမောင် သမီးလတ် မြတ်သီရိမောင်၊ သား ဝယ် မြတ်သီဟမောင်တို့နှင့်အတူ စာအုပ်ထုတ်ဝေခြင်း၊ စာဝေရေး သားပြုခြင်းများဖြင့် ဖော်ရွှင်ရွာ နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

အမည်ရင်းမှာ ဒုတိယဝိုက်ယူ ကြီးထွန်းမောင်(အငြိမ်းစား) ဖြစ် သည်။

ယဉ်ကျေးမှုပူးပေါင်းလေ့ ယ် ရေးအစီအစဉ်ကရ တရုတ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့သော မြန်မာစာရေးဆရာ ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့တွင် အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် လိုက်ပါခဲ့ရသည်။

၁၉၉၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် စစ်မှုထမ်းခြင်းမှ အငြိမ်းစားယူခဲ့ပြီး သည် နောက်ပိုင်းမှ ထနေအထိ မြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနက ကြီးကြပ် ထုတ်ဝေသည့် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်မဂ္ဂဇင်း နှင့် နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်စာပေတိုက်တွင် စာတည်းမှူးချုပ် တာဝန်ကို လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံစာပေ နှင့်ဗာနယ်ခင်းအဖွဲ့တွင် ဗဟိုအမှု ဆောင်ကော်မတီဝင် တာဝန်ကို လည်းကောင်း ထမ်းဆောင်လျက်ရှိ သည်။

MYIN MU MAUNG NAING MOE

He was born in 1952 October at Myaung Township of parents U Tun Nyan and Daw Tin Hla. As the father was a military service man, he had to accompany the family to all parts of the country.

He was awarded the B.Com.degree with the major of Accounting and Auditing, from the Yangon University of Economics in the year 1973. He also attended the Certified public Accountant Course,Part II. Then he attended the Myanmar Army Officers Training Course No.(51) in 1975. He served in the army from second lieutenant to lietanant colonel ranks.

He entered the literary field since 1965 and started to write stories,poeems and essays. From 1981 to 2001 he was awarded the **National Literature Award (Poetry) 4 times** with Collected Poems Books. He accompanied as

secretary to the Myanmar Writers Representative Group on a Goodwill and Cultural Exchange Progra - mme to the Peoples Republic of China in October 1999.

After retiring from service in June 1997, he is acting as chief editor of the State's Glory Mangazine supervised and published by the ministry of Information and also as member of the central working committe of Myanmar Literary Association .

He is now living happily at no.29 Ayeyarwaddy road, no.10 block Dagon Myothit (East) with wife Daw Khin Aye Mu, eldest son Myat Thura Maung, daughter Myat Thiri Maung, youngest son Myat Thiha Maung, at the same time doing publishing works and writing.

His own name is Lt.Colonel Ohn Maung (Retired).

လောကအကြောင်းသိကောင်းစရာ
လောကနိတိကဗျာများ

LAWKA NITI POEMS

မာတိကာ
(Contents)

	ဘာသာပြန်စစ်ဆိုင်သူ၏အမှာ	၁၆
	Foreword By the Transcomposer	
	ကဗျာရေးသူ၏တင်ပြချက်	၁၈
၁။	လောကနိတိ	၂၄
	Lawka Niti	
	<u>ပဏ္ဍိတဇာတာ</u> (ပညာရှိတို့ဆိုင်ခန်း)	
	THE SAGE	
၂။	မြတ်ပညာ	၂၉
	Good Education	
၃။	နှိုင်းစရာ	၂၉
	Comparison	
၄။	လေ့လာဆည်းပူးကြစို့	၃၀
	Let's Learn	
၅။	နှုတ်မှုလက်မှု	၃၁
	Verbal or Manual Craft	
၆။	ပညာရှိ	၃၂
	The Learned	

၃၁	ကြိုးစားကြ Persevere	၃၄
၃၂	ပညာရှိနှင့်လူမိုက် The Wise and The Foolish	၃၄
၃၃	မမှတ်ယူသင့်ကြောင်း Not to be taken	၃၆
၃၄	အမူအရာနှင့်ပြောဆိုစကား Behaviour and Speech	၃၆
၃၅	ဖားသုငယ် Small Frogs	၃၈
၃၆	အရွယ်သုံးပါး Three Phases in Age	၃၈
၃၇	အတတ်ပညာ Learning	၄၀
၃၈	သားနှင့်မိဘ Parents and Children	၄၂
၃၉	သဘာဝ Nature	၄၄
၄၀	အရသာပျက်ကြောင်းတရား(၄)ပါး Four Rules That Cause Loss of Savour	၄၆
၄၁	ပြည့်စုံခြင်း Fulfillment	၄၆
၄၂	ဂုဏ်ရည် Quality	၄၈
၄၃	မိတ်ဆွေနှင့်ရန်သူ Friend and Foe	၄၈
၄၄	မတင့်တယ်ခြင်းအကြောင်းရင်း Indecency	၅၀

၂၁	လိမ္မာသူနှင့်မိုက်မဲသူ The Foolish and the Clever	၅၂
၂၂	သတိ To Note	၅၄
၂၃	ချစ်အပ်သူ One to be Loved	၅၄
၂၄	မရှိဘဲလျှင် Having Nothing	၅၆
၂၅	မသူတော်နှင့် သူတော် A Bad and a Good Man	၅၆
၂၆	မပြည့်အိုး The Pot that is Not Full	၅၈
၂၇	မရောင့်ရဲခြင်း Never Contended	၅၈
၂၈	ရနံ့မမွှေး ပန်သူဝေး Without Fragrance No One Wears	၆၀
၂၉	ယောက်ျားတို့လျှင် စွမ်းအားရှင် Man is the Owner of Might	၆၀
၃၀	သူ့အနှင့်အိပ်မက် The Dumb Person and the Dream	၆၂
၃၁	မြတ်ဆရာ Noble Master	၆၂
၃၂	တောင်လေပ်ပန်းနှင့် ပညာရှိ Taungzalat Flower and the Wise Man	၆၄
၃၃	ဟင်္သာနှင့်ပျိုင်း Hamsa and the Paddy-bird	၆၄

သုတေသနကဏ္ဍ (သုတေသကောင်းကိုဆိုခန်း)

THE GOOD MAN

၃၄	သုတေသကောင်းတရား The Way of Good Man	၆၈
၃၅	ကောင်းမှု Good Act	၆၈
၃၆	ရေသဖန်းသီးမှည့်နှင့် သူယုတ်မာ The Ripe Fig and the Wicked	၇၀
၃၇	ချိုမြိန်ခြင်း Sweet Taste	၇၀
၃၈	ပညာရှိသုတေသကောင်း(၁) Wise and Good (1)	၇၂
၃၉	ပညာရှိသုတေသကောင်း(၂) Wise and Good (2)	၇၄
၄၀	စောင့်လေမျိုးနွယ် Upholding of Lineage	၇၄
၄၁	သုတေသကောင်းစကား(၁) The Speech of the Good(1)	၇၆
၄၂	သုတေသကောင်းစကား(၂) The Speech of the Good(2)	၇၆
၄၃	အေးရိပ် Cool shade	၇၈
၄၄	လိုချင်တာကို ရွေးချယ်ကြ Choose What You Want	၇၈
၄၅	အဆုံးအမ Teaching	၈၀
၄၆	အလိုရှိသူ Wanted	၈၀
၄၇	သူယုတ်မာ The Wicked	၈၂

၄၈	အလျင်လိုစွာ မပြုရာ Never Do Anything in Haste	၈၂
၄၉	သည်းခံခြင်း Toleration	၈၄
၅၀	ဆင်းရဲခြင်း Hard Suffering	၈၆
၅၁	ဆုံးမသင့်ရာ To admonish	၈၈
၅၂	အောင်မြင်ခြင်း Success	၈၈
၅၃	အဆိပ် Poison	၉၀
၅၄	ကျေးဇူး Virtue	၉၀
၅၅	ရေချိုနှင့် ရေခန့် Fresh Water and Brine	၉၂
၅၆	ပေးဆပ်သူများ For the Benefit of the Others	၉၂
၅၇	အချိန် Time	၉၄
၅၈	အကြံအစည် Plan	၉၄

ဗာလသုတေသကဏ္ဍ (သူယုတ်မာကိုဆိုခန်း)

THE BAD MAN

၅၉	ဖျက်ဆီးခြင်း Cause of Ruin	၉၈
၆၀	သူယုတ်မာဟူသည် The wicked	၉၈

၆၁။	အမျက်ကြီးသူ One of Great Anger	၁၀၀
၆၂။	ပညာရှိနှင့် လူမိုက် The Wise and the Fool	၁၀၀
၆၃။	မကောင်းမှု Evil Deed	၁၀၂
၆၄။	ပညာနည်းသူ With Little Knowledge	၁၀၂
၆၅။	သူမိုက်နှင့် ဝဋ်ဆင်းရဲ The Foolish Resultant Suffering	၁၀၄
၆၆။	တုန်းသီးနှင့် နှမ်းစေ့ The Coconut and the Sesamum Seed	၁၀၆
၆၇။	ချီးမွမ်းခြင်း Praise	၁၀၆
၆၈။	ဆက်ဆံရေး Dealing	၁၀၈

မိတ္တူကဏ္ဍ (မိတ်ဆွေကိုဆိုခန်း)
FRIENDSHIP

၆၉။	မိတ်ဆွေကောင်း Good friend	၁၁၂
၇၀။	သူစိမ်းနှင့် ဆွေမျိုး Stranger and Kin	၁၁၂
၇၁။	အဆိပ်အိုးမှ ဖျားရည် Honey from the Poison Pot	၁၁၄
၇၂။	စီးပွားဥစ္စာဟူသည်မှာ What Wealth Is	၁၁၄
၇၃။	ကောင်း မကောင်း The Good and the Bad	၁၁၆

၇၄။	အဆွေခင်ပွန်း Companion	၁၁၆
၇၅။	ရန်သူနှင့်မိတ်ဆွေ Friend and Foe	၁၁၈
၇၆။	အကြွင်းမထားရာ Not to Leave any Remnants	၁၁၈
၇၇။	မပေါင်းအပ်သူ One Who Should not Be Kept Company	၁၂၀
၇၈။	မပြုအပ်ခြင်း Should Not Serve	၁၂၀
၇၉။	ဝေးဝေးရှောင် Keep a Distance	၁၂၂
၈၀။	မကောင်းခြောက်ဖြာ မှတ်စရာ Six Bad Things to Note	၁၂၄
၈၁။	မိတ်ဆွေကောင်း Good Friend	၁၂၆
၈၂။	လမင်းနှင့် နေမင်း The Moon and the Sun	၁၂၈

ဣတ္ထိကဏ္ဍ (မိန်းမကိုဆိုခန်း)
WOMAN

၈၃။	အလှဆိုသည်မှာ What Beauty Is	၁၃၂
၈၄။	ဥစ္စာဆိုသည်မှာ What One's Own Property Is	၁၃၂
၈၅။	တင့်တယ်ခြင်း Elegance	၁၃၄
၈၆။	ပြောင်းလဲခြင်း Change	၁၃၆

၈၇။	မွေ့လျော်ခြင်း Delight	၁၃၈
၈၈။	ချီးမွမ်းခြင်း Praise	၁၃၈
၈၉။	မာယာ Wiles	၁၄၀
၉၀။	ယဉ်ပါးစေခြင်း Taming	၁၄၂
၉၁။	တင့်တယ်ခြင်း Grace	၁၄၄
၉၂။	တာဝန် Duty	၁၄၆
၉၃။	ယောက်ျားဘဝ Masculinity	၁၄၆
၉၄။	ရှောင်ကြဉ်ပါ Keep away	၁၄၈

ရာဇကုဏ္ဍ (မင်းစကားတို့ဆိုခန်း)

THE KING

၉၅။	အိပ်စက်ခြင်း Sleep	၁၅၂
၉၆။	မနေအပ်သောအရပ်(၁) Places Not Suitable for Staying(1)	၁၅၄
၉၇။	မနေအပ်သောအရပ်(၂) Places Not Suitable for Staying(2)	၁၅၆
၉၈။	ဆိတ်သုဉ်းခြင်း Bereft	၁၅၈

၉၉။	အလိုရှိရာ ဤသို့ရှာ Finding What You Want	၁၅၈
၁၀၀။	ပျက်ဆီးခြင်း Destruction	၁၆၀
၁၀၁။	အားထားရာ On What They Rely	၁၆၀
၁၀၂။	နာယကဂုဏ်(၆)ပါး Leaders' Virtues	၁၆၂
၁၀၃။	ဖြောင့်မတ်ခြင်း Honesty	၁၆၄
၁၀၄။	မကောင်းခြင်း(၄)ပါး Four Bad Habits	၁၆၆
၁၀၅။	အောင်နိုင်သူ The Victor	၁၆၈
၁၀၆။	အကျိုးအမြတ် Benefit	၁၇၀
၁၀၇။	ပေးကမ်းခြင်း Generosity	၁၇၀
၁၀၈။	တစ်ယောက်အားနှင့် စုပေါင်းအား Single Might and Collective Might	၁၇၂
၁၀၉။	တန်ခိုးဩဇာ အရှိန်အဝါ Power	၁၇၂
၁၁၀။	ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် Rivalling	၁၇၄
၁၁၁။	ရှောင်ရန် အရပ်ခြောက်ပါး Six Unsuitable Places	၁၇၄
၁၁၂။	ပတ္တမြားနှင့် ရွှေ Ruby and Gold	၁၇၆

ပက်ဏ္ဍကကဏ္ဍ(လူညံ့တို့ကိုဆိုခန်း)
MISCELLANEOUS

၁၁၃။	လူညံ့ A Man's Weakness	၁၈၀
၁၁၄။	ဥစ္စာပျက်ခြင်းအကြောင်းတရား Causes of Property Loss	၁၈၂
၁၁၅။	သတိပြု Beware	၁၈၄
၁၁၆။	ရဲရင့်ခြင်း Courage	၁၈၆
၁၁၇။	ညံ့ဖျင်းသူများ The Weak	၁၈၈
၁၁၈။	ကောင်းမှုပစ္စည်း Only Good Deed Is Important	၁၉၀
၁၁၉။	အပေါ့ဆုံး The Lightest	၁၉၂
၁၂၀။	အလေးဆုံး The Heaviest	၁၉၄
၁၂၁။	အောင်ပွဲ Victory	၁၉၆
၁၂၂။	နေရာဟောင်းနှင့် နေရာသစ် A Place Old and New	၁၉၆
၁၂၃။	အတုအယောင် Imitation	၁၉၈
၁၂၄။	တို့ပြည်တို့ရွာ Our Country, Our Village	၂၀၀
၁၂၅။	လုံ့လဝီရိယ Diligence	၂၀၂
၁၂၆။	အညစ်အကြေး Uncleanliness	၂၀၂
၁၂၇။	လူဖျင်း လူညံ့ The Lazy and Weak Man	၂၀၄
၁၂၈။	လူတော်လူကောင်း The Good and Diligent Man	၂၀၄

ဘာသာပြန်စပ်ဆိုသူ၏ အမှာ

ယခု ကျွန်တော် ဘာသာပြန်ဆိုလိုက်သော ကဗျာကလေးများမှာ ထပ်ဆင့် အမျိုးသားစာပေဆုရှင် မြင်းမူမောင်နိုင်မိုး၏ လောက နီဘီ ကဗျာ များပင်ဖြစ်သည်။ လူမျိုး၊ ဘာသာမရွေး အရွယ်သုံးပါး လိုက်နာအပ်သည့် လမ်းညွှန်ကျမ်းကို မောင်နိုင်မိုးက လှလှပပ စပ်ဆိုဖွဲ့သီကာ ချစ်စရာ ကဗျာကလေးများဖြင့် တင်ပြခဲ့ပါသည်။ သူက ယင်းကို စေတနာရှိစွာ တိုင်းတပါးသားများပါ ဖတ်ရှုသိနားလည်နိုင်စေရန် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ပါ တင်ပြလိုသည်ဟု ဆိုလာ၍ ကျွန်တော်ကို တာဝန်ပေးလာသည့်အခါ ကျွန်တော် ငြင်းပယ်နိုင်အား မရှိတော့။

အလှပပျက်စေရန်၊ အနက်မယွင်းစေရန် ကျွန်တော် ကိုယ်စွမ်း ဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ ကြိုးစားထားပါသည်။ မူရင်းကဗျာများသည် လှပဆီ၊ ချစ်စရာကောင်း၏။ ကျွန်တော်၏ ပြန်ဆိုမှုသည် မတူခြားနားသေး ဘာသာစကားနှင့်ဖြစ်၍ မူရင်းရသနှင့် ကွဲမည်မှာ အမှန်ပင်။ သို့တော် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ဖတ်ရှုရသူများအတွက် သုတသက်သက်သာ မထုတ်ဘဲ ရသလေးပါ စွက်ထားပါ၏။ မြည်းစမ်းကြည့်ပါ။ မကြိုက်နှစ်သက် နိုင်သေးဟု ဆိုပါက ကျွန်တော်၏ လိုအပ်ချက်သာဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက် ကြိုးစားပါဦးမည်ဟုသာ ဆိုပါရစေ...။

မေတ္တာရည်လျှောက် . .
အမေ့သား
၁. ၁၂. ၂၀၀၃

Foreword By the Transcomposer

The poems that I had now transcomposed are Lawka Niti Poems composed by Myinmu Maung Naing Moe, National Literary Award multiple times winner. The treatise which should be specially desired for adherence by people of all ages irrespective of race or religion was composed into fine and lovely verses and presented. He then out of overflowing benevolence says that he wanted his poems to be read and realized by the foreigners and accordingly to present them in English language, entrusting me with the task of transcomposition I have no power to refuse.

I had tried my utmost in the work so that "its beauty is not damaged, and its message unerring." The original poems are so fine and so lovely. My transcomposition is in English language and hence there will be a difference with the original savour. But for those who read in the English language there is not just plain knowledge but I have tried to add some savouriness. Read and taste it. If there is not any to your likes it is my need only. Let me say that I will keep on trying.....

With Love Intended
Ah May Thar
1.12.2003

လောကအကြောင်းသိတောင်းစရာ လောကနီတိကဗျာများ

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန စာပြုအဖွဲ့သည် ၂၀၀၀ပြည့်နှစ် စက်တင်ဘာလအတွင်းက လောကနီတိစာအုပ်ကို မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်နှစ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။

ထိုစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေနိုင်ရန်အတွက် စာပြုအဖွဲ့သည် တစ်နှစ်ကျော် ကျော် အချိန်ယူ၍ ပြုစုခဲ့ရပါသည်။

ထိုသို့ပြုစုနိုင်ရန်အတွက်လည်း ရှေးယခင်အစဉ်အဆက်က ထုတ်ဝေခဲ့သော လောကနီတိ စာအုပ်များစွာကို ဖတ်ရှုလေ့လာကြပါသည်။ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန စာပြုအဖွဲ့သည် လောကနီတိအမည်ဖြင့် ထုတ်ဝေပြီး ကျမ်းစာအုပ်များကို မိုးပြမ်းလျက် နည်းလမ်းတကျ ပြန်လည်ရေးသားပြုစုကာ အထပ်ထပ် စိစစ်တည်းဖြတ်ပြီးမှ နေ့စဉ်ထုတ်သတင်းစာများတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်တွင်မူ ပြုစုပြီးသည့် စာပုဒ်များကို တစ်ပေါင်းတစ်စည်းတည်းပြုလျက် စာအုပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။

စတုရန်းဗလအမတ်ကြီး ပြုစုခဲ့သည့် မူရင်းလောကနီတိကျမ်းတွင် ပါဠိဂါထာ (၁၆၇) ပုဒ် ပါရှိပါသည်။ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန စာပြုအဖွဲ့က ပြုစုသည့် လောကနီတိစာအုပ်တွင် ပုဒ်ရေ ၁၃၈ ပုဒ် ပါဝင်ပါသည်။

ကျွန်တော်သည် လောကနီတိစာအုပ်ကို ပြုစုရသော ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန စာပြုအဖွဲ့တွင် တစ်ဦးအဖြစ်ပါဝင်ခွင့် ရရှိခဲ့ပါသည်။ လောကနီတိစာပိုဒ်များကို အထပ်ထပ်ဖတ်ရှုတ်လျက် စိစစ် အကြံပြုခဲ့ခြင်း၊ လောကနီတိ၏ အနှစ်သာရများကို အကြိမ်ကြိမ် သုံးသပ်တင်ပြခြင်းများကြောင့် လောကနီတိစာအုပ်ပါ စာသားများ၏ တန်ဖိုးကြီးမားပုံကို လေးနက်စွာ သိမြင်ခံစားခဲ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် ဤလောကနီတိသည် လောကလူသားတို့ သိမှတ်လိုက်နာ အပ်သည့် လူမှုကျင့်ဝတ်နှင့် လူမှုစည်းကမ်းများဆိုင်ရာ ထုတ်ဖော် လမ်းညွှန်ထားချက်များပင် ဖြစ်ပါပေသည်ဟုလည်း သိမြင်နားလည်ခဲ့ရ ပါသည်။

ထို့ကြောင့် လောကနီတိကို ကလေးသူငယ် လူရွယ် လူလတ် လူကြီး စသည့် အရွယ်မရွေး ဖတ်ရှုနားလည်စေချင်သော စေတနာသည် ဖြစ်ပေါ် လာမိပါ၏။ ထိုစေတနာ၏ နှိုးဆော်တိုက်တွန်းမှုကြောင့် ကလေးများ အတွက် လောကနီတိကဗျာများဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရွှေသွေးဂျာနယ် တွင် အပတ်စဉ်ရေးသားခဲ့ရာ ၈ လမျှကြာသောအချိန်တွင် လောကနီတိ ကဗျာ ၁၂၈ ပုဒ်ကို ရေးသားပြုစုနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ထိုကဗျာ ၁၂၈-ပုဒ်ကို တစ်စုတစ်စည်းတည်း မြန်မာ အင်္ဂလိပ် ၂ ဘာသာဖြင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။

မူကြိုအရွယ်၊ မူလတန်းအရွယ်ကလေးငယ်များ လွယ်ကူစွာ ရွတ်ဆို နိုင်ရန်အတွက် သံပေါက်၊ လက်ခါ၊ ဒွေးချိုး၊ ကြိုချိုး၊ လေးချိုးစပ် ကဗျာများဖြင့် ရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။

ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာန စာပြုအဖွဲ့က ပြုစုသော လောကနီတိ ၁၃၈ ပုဒ်တွင် ကလေးတို့နှင့် အလှမ်းဝေးသော ၁၀ ပုဒ်ကို ချန်လှပ်ကာ ၁၂၈ ပုဒ်ကို ကဗျာရေးဖွဲ့ သီကုံးခဲ့ပါသည်။

ဤလောကနီတိကဗျာများသည် လောကအကြောင်း သိကောင်းစရာ များကို ကလေးတို့ လွယ်ကူစွာ သိမြင်နိုင်ကြစေရန် အကြံပြုချက်နယ် လည်းဖြစ်၏။ နှိုးဆော်တိုက်တွန်းချက်ပမာလည်းဖြစ်၏။ နည်းပေးလမ်း ပြသဖွယ်လည်း ဖြစ်ပါ၏။ ထိုသို့ အကြံပြုနိုင်ရန်၊ နှိုးဆော်တိုက်တွန်း နိုင်ရန်၊ နည်းပေးလမ်းပြနိုင်ရန်အတွက် လောကနီတိစာပြုအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခွင့်ရရှိအောင် ဆာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည့် ကျေးဇူးရှင် ဆရာသမားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုအထူးပင် ဦးတင်ဂါရဝပြုပါကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

မြင်းမူမောင်နိုင်စိုး

To Know Worldly Affairs Loka Niti Poems

In September 2000 the team of compilers of the ministry of information published the Loka Niti book in Myanmar and English languages.

To accomplish this task the team had to spend about a year plus.

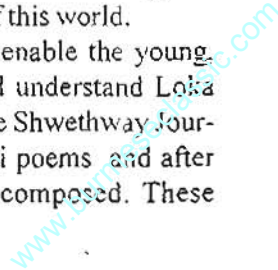
They had to study many Loka Niti books published before. Based on these treatises the team of compilers systemetically compiled, repeatedly edited and published them in the daily newspapers. Then the paragraphs were regrouped and a book published.

There are 167 Pali stanzas in the original Loka Niti treatise written by Minister Saturinga Bala. In the Loka Niti Book published by the ministry of Information compilers, there were 138 stanzas.

I was a member in the team of compilers. As I had to read, examine and advise repeatedly and the essence of Loka Niti was evaluated and presented again and again, I came to realize deeply the high value of the contents of Loka Niti book.

And I came to understand that this Loka Niti is a guidance of social conduct and discipline which ought to be known and followed by all people of this world.

So I happened to feel an urge to enable the young, middle and aged to let them read and understand Loka Niti. Due to this urge I composed in the Shwethway Journal weekly with the heading Loka Niti poems and after eight months, 128 poems had been composed. These

(1) Lawka Niti

poems were now published collectively in Myanmar and English Languages.

These were composed in Thanpauk, Lingar, Dwaygyo, Trigyo and Laygyo forms of poems for the elementary and pre-elementary youths to be able to recite easily.

Out of 138 stanzas of Loka Niti edited by the team of compilers of the ministry of Information, 10 which were difficult for the young were excluded and 128 stanzas were composed.

These Loka Niti Poems were like an advice for the children to easily observe things they should know about the world. They are also like an exhortation. They are also a guidance . To be thus able to advise, exhort and guide, those benefactor masters who entrusted me the duty to be included in the team of Loka Niti compilers, are herewith expressed deep reverence for their beneficial acts.

Tanslation; A.M.T

Myinmu Maung Naing Moe
23.12.2003

- * Lawka Niti is
A guide for everyone,
What the wise hath said
Note and obey and benefits are won.
- * For sons and daughters
It's full of substance or essence,
Also teaching like the teachers and and masters
And admonish like the parents.
- * And again to compare
It's like a friend true and right,
Do's and don'ts are declared
Also maxims and directives in life.
- * Discerning the wrong and right,
To think, appreciate and evaluate
For sons to be quickly well-bred,
Lawka Niti is to be read;
For daughters to be quickly well-bred,
Lawka Niti is to be read.

(2) Good Education

The lazy when he doesn't read
He will not acquire any learning,

When he doesn't acquire any learning indeed
He's far from gaining wealth, and again
Without wealth means no good companions
And without good companions, no solace happens
Merits cannot be also gained then,
When these cannot be gained
How will Nivirna* be attained.

Nivirna*=(Pali) The goal of all Buddhists where one
is free from the cycle of existences.

(3) Comparison

There's no own wealth to be compared
With learning they say,
Which any thief can steal away
Learning is a real friend,
That gives happiness again.

(၄) လေ့လာဆည်းပူးကြစို့

* အတတ်ပညာ ဆိုသည်မှာ
 နည်းသည်ဟူ၍ မမှတ်ရာ။
 စိတ်မှာသို့မိုး သိမ်းဆည်းထား
 လေ့လာဆည်းပူး ကြစို့လား။
 ခြံ ပုရွက်များ စု ဖို့ရာ
 မြေတောင်ဖို့ကြီး ဖြစ်ပေါ်လာ။
 ကျဖန်များက မိုးရေတို့
 ကြီးမားအိုးခွက် ပြည်သည်သို့။ ။

(၅) နှုတ်မှုလက်မှု

* နှုတ်မှုလက်မှု အတတ်ပညာ
 သေးငယ်သည်ဟု မမှတ်ရာ။
 ပြည့်စုံအောင်သာ တတ်မြောက်မှု
 ကြိုးစား အားထုတ်ပြု။
 * တစ်ခုတည်းသော အတတ်ပညာ
 ကောင်းစွာ တတ်မြောက်သောအခါ။
 ခိုင်ခိုင်မာမာ ပြုနိုင်ကြောင်း
 အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်း။ ။

(4) Let's Learn

Never think of learning as meagre
 Hoard in the mind and learn,
 Ant-hills are built from particles, with work eager
 And note that unceasing small rain-drops,
 Could fill a great big pot.

(5) Verbal or Manual Craft

Any learning verbal or manual craft
 Is not to be deemed trifle in mind,
 It's only important to be skilled much
 For even proficiency in only one kind,
 Sustains a livelihood, you'll find.

(၆) ပညာရှိ

- * တောင်တိုင်းမှာ ပတ္တမြား
ရှိမလား ဖွေရှာလျှင်
မှားလိမ့်မယ်ထင်။
တောင်တိုင်းတွင်
ရှိချင်မှရှိ။
ပတ္တမြား ဆိုသည်ကား
ရှားလှပါ၏။
- * ဆင်တိုင်းမှာ အမြူတေနှစ်
ထုတ်လှစ်လို့ ဖွေရှာလျှင်
မှားလိမ့်မယ်ထင်။
ဆင်တိုင်းတွင်
ရှိချင်မှရှိ။
အမြူတေ ဟူသည်ကား
ရှားလှပါ၏။
- * တောတိုင်းမှာ စန္ဒကူး
ရှိဦးမလား ဖွေရှာလျှင်
မှားလိမ့်မယ်ထင်။
တောတိုင်းတွင်
ရှိချင်မှရှိ။
စန္ဒကူး ဟူသည်ကား
ရှားလှပါ၏။
- * ထို့အတူ ပညာရှိတဲ့
ကဝိမြတ် ဆိုသည်မှာ
တွေ့ခက်လှပါ။
အရပ်ရပ် နယ်တကာ
ဖွေရှာလို့ ကြည့်ပါအံ့။
သုခမိန့် ပညာရှိ
ရှားလှပါ၏။ ။

(6) The Learned

- * A search for ruby in many mountains
Is sure not to succeed,
For there aren't rubies in every mountain
Rubies are so rare indeed.
- * A search for pearls in many elephants
Is sure not to succeed,
For these aren't pearls in every elephant
Pearls are so rare indeed.
- * A search for sandalwood in many forests
Is sure not to succeed,
For there aren't sandalwood in every forest
Sandalwood is so rare indeed.
- * So also a wise and learned man
Couldn't be found everywhere,
Though you look for him in every place
He's not easily found, so rare.

(၅) ကြိုးစားကြ

* ပညာလိုလား
ထိုသူများ
ကြိုးစား သင်ယူရန်။

* ပညာရှိထံ
တမည့်ခံ
သင်ဖို့ ဆည်းပူးကြ။ ။

(၆) ပညာရှိနှင့် လူနိုက်

* မတီးမမြည် တီးမမြည်
စည်ကြီး ပမာညီ။
ပညာရှိသည် တည်ငြိမ်တိ
မေးမှ ပြေဆို၏။

* မမေးသည့်ခါ မေးသည့်ခါ
အလွန်အမင်း ပြောတတ်ပါ။
သူ့နိုက်တို့မှာ အခါမရွေး
ပြောဟောတတ်ပါသေး။ ။

(7) Persevere

Those who want to learn
They should persevere,
To the wise and learned one
Be a good pupil and study under.

(8) The Wise and The Foolish

Like the big drum that never responds
When not struck,
The wise also never answers
When not asked,
Whether asked or not never cares
But babble much,
The foolish any time speaks such.

(၉) မမှတ်ယူသင့်ကြောင်း

* သူတစ်ပါးတို့ ရေးသားရာ
စာအုပ်ထဲက အတတ်ပညာ။
ကိုယ့်ပညာသွင် အမြင်ပြောင်း
မမှတ်ယူစကောင်း။

* ထို့အတူပင် သူ့လက်တွင်
ရှိသော ဥစ္စာလျှင်။
ကိုယ့်ဥစ္စာသွင် အမြင်ပြောင်း
မမှတ်ယူသင့်ကြောင်း။ ။

(၁၀) အမူအရာနှင့်ပြောဆိုစကား

* ကိုယ်နှုတ်မှုရာ ကြည့်သောခါ
လူတစ်ဦး၏ သွင်ပြင်မှာ။
လိမ္မာယဉ်ကျေး ရှိ မရှိ
အကဲဖြတ်နိုင်၏။

* ပြောသည့်စကား နားထောင်ကာ
လူတစ်ဦး၏ သွင်ပြင်မှာ။
ပညာရှိလား မရှိလား
ထောက်ချင့် သိနိုင်တကား။ ။

(9) Not to be taken

What's written by others,
The knowledge in books
Is not to be taken as one's own;
Likewise the property in other's hands
Is also not to be mistaken,
As one's own again.

(10) Behaviour and Speech

One's behaviour truly shows
Whether he's cultured or not,
And listening to one's speech and flow
Whether he's a wise person or so,
We certainly know.

(၁၁) ဖားသူငယ်

* အနည်းငယ်သာ သိရုံမျှနှင့်
 မာန်စောင်တက်ကြွ စိတ်ကြီးဝင်။
 ငါ့လိုလူဟာ ငါသာပဲလို့
 စွဲမှတ်ကြွားဝါ တတ်သူလျှင်။
 သမုဒ္ဒရာရေ အသွင်ထူးကို
 မမြင်ဖူးတဲ့ ဖားငယ်အသွင်။
 တွင်းငယ်ရေကို ရေအများဟု
 အံ့အားတသင့် သူမှတ်ထင်။
 နှိုင်းယှဉ် . နှိုင်းယှဉ်။ ။

(၁၂) အရွယ်သုံးပါး

* ပထမအရွယ်မှာ ပညာရှာ
 မောင်တို့ မယ်တို့တာ။
 ဒုတိယအရွယ်မှာ ရှာဖွေကြ
 ဥစ္စာ စီးပွားပ။

* တတိယအရွယ် ထိုခါဝယ်
 တရား ရှာသင့်တယ်။
 သုံးပါးအရွယ် သင့်အောင်မျှ
 လိုက်နာ ကျင့်သုံးကြ။ ။

(11) Small Frog

Knowing little, one thinks much
 Of himself, with a swagger and pride
 The puny frog that never saw the ocean,
 Tends to think alike
 The waters in its small well,
 Seems so much wide.

(12) Three Phases in Age

The responsibility of you children in life
 Is to pursue education when young,
 At a second phase in life, you should strive
 For properties and wealth,
 In the third phase, at an advanced age
 Dhamma or Buddha's Teachings for your own self,
 Should be followed in good faith.

(၁၃) အတတ်ပညာ

- * အတတ်ပညာ မဲ့သောအခါ
သူများခိုင်းတာ လုပ်ရပါ။
အတတ်ပညာ ပြည့်စုံက
ဂုဏ်ပြုခံကြရ။
- * ဝီရိယနှင့် အမြဲယှဉ်
အတတ်ပညာ ရအောင်သင်
နေ့တိုင်း နေ့စဉ် ကြိုးစားမှ
ပညာတတ် မည်ပ ။ ။

(13) Learning

When one hasn't any learning
He has to do what others order,
When he is well in learning
He's bound to be honoured,
With diligence try to learn
Day to day, in a persevering way
Can only become a learned one.

(၁၄) သားနှင့်မိဘ

- သားသမီးများ ငယ်စဉ်ခါ ပညာသင်ကြား ပေးရပါ။ အခါမလပ် သတိထား မိဘ ဝတ္တရား။
- သားသမီးများ ကြီးပြင်းလျှင် ပညာတတ်မှ လူရာဝင်း။ ပညာမဲ့လျှင် တင့်တယ်ကင်း လူရာ တယ်မသွင်း။
- ဟင်္သာတို့အလယ် ဥဗ္ဗိုင်းငယ် ဇွဲတိုင်း မတင့်တယ်။ တူဗ္ဗိုင်းဖွယ် အခါမလပ် အမြဲ သတိချပ်။
- အတတ်ပညာ မဲ့သောအခါ သားနှင့်မိဘ ရန်သူပမာ။ နောင်အခါ ပြစ်တတ်သော သတိပြုဖွယ်လေး။ ။

(14) Parents and Children

Sons and daughters when young
 Must be given education,
 This a responsibility to be done
 By the parents without conservation,
 For when they come of age
 The educated and uneducated sons differs.
 While one shines, one fades
 Amongst people, like the paddy-bird in the midst
 of hamsas*
 And the uneducated son even becomes,
 To the parents, a hostile one.
Hamsa*= A mythological duck-like bird which
 looks very fine.

(၁၅) သဘာဝ

- * ဆူးကလေးများ ချွန်မြဲစွာ
ဘယ်သူချွန်၍ ထက်နေတာ။
- * သမင်မျက်လုံး ကြည်လင်စွာ
ဘယ်သူမျက်စဉ်း ခတ်၍သာ။
- * ရွှံ့ညွှန်ထဲမှာ ပွင့်သောကြာ
ဘယ်သူပြု၍ မွေးနေတာ။
- * အားလုံးကိုသာ ဆင်ခြင်တွေး
သဘာဝကြောင့်လေး။
- * အမျိုးကောင်းသား ဆိုသည်မှာ
အမျိုးကောင်းသမီး ဆိုသည်မှာ
မိမိ ကိုယ်သာ အားကိုးရာ။
- * သူတစ်ပါးအကူ မရလဲ
မိမိဘာသာ အားထုတ်မြဲ။
ကြိုးစား အောင်မြင်လိမ့်မလွဲ။ ။

(15) Nature

The little thorns are sharp,
Who sharpen them first ?
Bright and clean, are the eyes of the deers,
Who put eye-drops in her's ?
Fragrant is the lily growing in the mud,
Who made it happen thus ?
All these we are sure
The wonderous works of nature;
Good descendents of good parents
Should rely on their own,
When there's no help from others
Must put effort alone,
And truly, success will be borne.

(၁၆) အရသာပျက်ကြောင်းတရား(၄)ပါး

- * ကွမ်းယာထဲမှာ ထုံးမပါ
စား၍ မကောင်းပါ။
ဆားမပါတဲ့ ဟင်းတစ်ခွက်
အရသာ ပေါ့ပျက်။
- * မရှိဘဲလျက် ရိုဟန်ဆင်
ပလွား ကြွားဝါချင်။
ပျို လက်က ဓားချွဲ
ပညာမတတ်ဘဲနဲ့။
- * ဗုတ်ဖွယ် ဆင်ခြင် ဤလေးအင်
အရသာ ပျက်ကြောင်း တရားပင်။
ဆင်ခြင်ပါမှ တော်ကာကျ
လောက သဘာဝ။ ။

(၁၇) ပြည့်စုံခြင်း

- * ကောင်းစွာ ကြားနာ
မှတ်သားပါ
ပညာ သုတ ပြည့်စုံရ။
သုတ ပညာ
ပြည့်စုံပါ
ဥစ္စာ ကြွယ်ဝ တိုးတက်ကြ။ ။

(16) Four Rules That Cause Loss of Savour

Absence of lime in the betel-quid
Destroys its taste,
No delicious dish
Without salt is made,
And having nothing
Pretence and boast is a mistake,
Trying to compose verses
Without having education is tasteless,
These four rules we should well aware
To be basic causes that lose savour.

(17) Fulfillment

Listening and noting well
Makes knowledge swell,
When with knowledge one is enriched
Wealth is sure to be his.

(၁၀) ဂုဏ်ရည်

- * အိပ်ကာ စားကာ နွားတို့မှာ
မေထုံပိုဝဲကာ။
လူတို့မှာ ထိုနည်းလည်းကောင်း
ပြုတတ်ကြဘိတောင်း။
- * အတတ်ပညာ ထိုအရာ
လူက နွားထက် သာလွန်ပါ။
ပညာသည်သာ ဂုဏ်ရည်ထူး
နွားထက် လူကကျူး။ ။

(၁၉) မိတ်ဆွေနှင့်ရန်သူ

- * အတတ်ပညာနှင့် နှိုင်းစရာ
တူသော မိတ်ဆွေ မရှိပါ။
အနာရောဂါ ဟူသည်လဲ
နှိုင်းရာမဲ့သည့် ရန်သူပဲ။ ။

(18) Quality

To eat, to sleep and have sex
The cattle know only that,
These are also some people
That act like the cattle,
But what man excels
Over animals, is the ability to learn well.

(19) Friend and Foe

There can be no friend to compare,
Like education
And no foe to declare,
Like disease

(၂၉) မတင့်တယ်ခြင်းအကြောင်းရင်း

- ကနီတို့အလယ် ရောမနှာဖွယ်
ဟင်္သာမင်းကတွက် မတင့်တယ်၊
နွားဘုပ်အလယ် နေထိုင်ခြင်း
ခြင်္သေ့မင်းတွက် တင့်တယ်ကင်း၊
- မြည်းတုပ်တွင်းဝယ် ရောမနှာဖွယ်
သိန္ဓောမြင်းတွက် မတင့်တယ်၊
သူမိုက်တို့အလယ် နေထိုင်ခြင်း
ပညာရှိအတွက် တင့်တယ်ကင်း။

(20) Indecency

It's indecent for the hansa
To mix among crows,
The lion living among cattle
Is unbecoming also,
Among donkeys it's improper
For the horse to be together,
And to live with people who are not good
Is what a learned man shouldn't, ever.

(၂၀) လိမ္မာသူနှင့် မိုက်မဲသူ

- * ဟင်းလျာတို့၏ အရသာ
ယောက်မ မသိပါ။
ထိုနည်းတူစွာ သူမိုက်လဲ
ယောက်မလိုပါပဲ။
- * ပညာနည်းသည့် သူမိုက်ဟာ
ပညာရှိရဲ့ ထံပါးမှာ။
သက်ဆုံးတိုင်သာ ဆည်းကပ်ဘိ
သူတော်ကောင်းတရား သူ မသိ။
- * ဟင်း၏အရသာ သိသူမှာ
ပါးစပ်ထဲက “လျာ”။
လိမ္မာရေးခြား ရှိသူက
လျာနှင့် တူသဗျ။
- * တခဏသာ ဆည်းကပ်ပါ
ပညာရှိရဲ့ ထံပါးမှာ။
လိမ္မာရေးခြား သူတွင်ရှိ
သူတော်ကောင်းတရား မြန်စွာသိ။ ။

(21) The Foolish and the Clever

The ladle knows not
The taste of the food,
So also the foolish knows not
What is good,
The foolish with little education
Though he stays with the wise for a lifetime,
The path of the saintly people
He couldn't find ;
One who knows the taste of the dish
Is the tongue in the mouth,
The clever person never miss
The taste, for he's like the tongue,
Even for a while when he approaches
The wise, being clever he's the one
That can find,
The path of Dhamma*, in notime.
Dhamma*(Pali) The teachings of Lord Buddha.

(၂၂) သတိ

* လက်နက်မပါ ထိုသူမှာ
စစ်မြေရပ်သို့ မသွားရာ။
ကျမ်းဂန်ထောက်ထား မခိုင်မာ
စကားအလွယ် မဆိုရာ။
အဖော်သဟဲ ဘယ်မပါ
ခရီးဝေးသို့ မသွားရာ။
မှတ်သား သေချာ မြဲသတိ
သုံးချက် ဤသို့ရှိ။ ။

(၂၃) ချစ်အပ်သူ

* အရေးအခွင့် သင့်သောခါ
စကားဆိုပါ ပြေပြစ်စွာ။
ကိုယ်နှင့်သာလျှင် သင့်မြတ်မည့်
ချစ်အပ်သူကို ရှာရာ၏။ ။

(22) To Note

Without arms one should not go
To the battle-field to meet the foe,
Without references to the treatise
One should not speak unwise,
Without having company
One shouldn't go a long journey,
To note well are these three facts
So the learned hath said,

(23) One to be Loved

Speak in an appropriate way,
Only when it's opportune to say
And one to befriend and be loved,
Is one that suits you much.

(၂၄) မရှိဘဲလျှင်

* ကြွယ်ဝချမ်းသာ မရှိငြားဘဲ
 အစားအသောက် မကြူးရာ။
 ခွန်းအားမဲ့လျှင် လုံ့လထုတ်၍
 သတ်ပုတ်ခြင်း၌ မကြိုက်ရာ။
 မြတ်သောပညာ မရှိငြားဘဲ
 စကားများစွာ မဆိုရာ။
 မှတ်ပါ. . မှတ်ပါ။ ။

(၂၅) မသူတော်နှင့် သူတော်

* သူတစ်ပါးအိမ် ဆိုသည်မှာ
 မဖိတ်မခေါ် ဘဲနှင့်သာ။
 ကြိမ်ဖန်များစွာ မသွားသင့်
 မောင်တို့မယ်တို့ ဆင်ခြင်သင့်။

* မမေးဘဲနှင့် အရာရာ
 များစွာဟောပြော မပြုရာ။
 ပလွှားကြွားဝါ အထပ်ထပ်
 မိမိဂုဏ်ကို မဖော်အပ်။

* မှတ်ကြဖို့နော် ဆိုပါသော်
 “ကိုယ့်ဂုဏ်ကိုယ်ဖော် မသူတော်”။
 သူတော်ဖြစ်ရေး အမြဲတွေး
 လိုက်နာကျင့်သုံးကြစို့လေး။ ။

(24) Having Nothing

Without having riches
 Do not be a glutton,
 Without having strength
 Do not wish to fight,
 Without having , any learning
 Shouldn't try, shouldn't stive
 To be much talkative,
 One should take a note of this.

(25) A Bad and a Good Man

Without an invitation
 One should not frequent,
 The house of others
 For it's indecent ;
 Without being asked you should not
 Be so talkative,
 And extol oneself or laud
 For it is said, that to blow one's own trumpet
 Is so very bad,
 So one should always think of then
 To practise unto becoming a good man.

(၂၆) မပြည့်အိုး

- * ရေမပြည့်အိုး ဆိုသည်မှာ
ဘောင်ဘင်အမြဲ ခတ်တတ်ပါ။
ပညာနည်းသူ သဘာဝ
ထင်ရှားအောင်သာ ပြတတ်စွ။ ။

(၂၇) မရောင့်ရဲခြင်း

- * များချင်သလောက် များစမ်းပါ
ရေတို့ စီးဝင်လာ။
သမုဒ္ဒရာ ဟူသည်လဲ
ရေ၌ မရောင့်ရဲ။
- * မြင်ချင်သလောက် မြင်ရပါ
မျက်စိ ဆိုသည်မှာ။
ချစ်သောသူသာ စဉ်အမြဲ
မြင်ရ မရောင့်ရဲ။
- * ကောင်းချင်သလောက် ကောင်းစမ်းပါ
မွန်မြတ် သန်စင်စွာ။
ပညာရှိတို့ ဆိုသည်လဲ
စကားကောင်း၌ မရောင့်ရဲ။ ။

(26) The Pot that is Not Full

The water in the half-full pot
Tends to make a rolling noise a lot,
And the nature of the little educated
Usually makes a great show-off.

(27) Never Contended

The ocean is never contended
In receiving the water inflow,
The eye is never contended
In seeing one's beloved,
Also in speaking good things alike
Are never contended by the wise.

(၂၈) ရနံ့မမွှေး ပန်သူဝေး

- * ဂုဏ်အဆင်းက ရှုချင့်ဖွယ်
အသက်ကလေး ခပ်ငယ်ငယ်။
ဥစ္စာကြွယ်လို့ ပြည့်စုံငြား
ပညာမဲ့ရင် အလကား။
- * တင်စား ဥပမာ နှိုင်းစရာ
ရဲရဲနီတဲ့ ပေါက်ပွင့်ဟာ။
အမြင်မှာသာ လှတယ်လေး
ရနံ့မမွှေး ပန်သူဝေး။

(၂၉) ယောက်ျားတို့လျှင် စွမ်းအားရှင်

- * နိမ့်ကျသူကား
ဖြစ်ပေငြား
ကြိုးစား ဖြစ်တတ် မင်းအမတ်။
- * သူမိုက်၏သား
ဖြစ်ပေငြား
ကြိုးစားဖြစ်၏ ပညာရှိ။
- * ဆင်းရဲသူ့သား
ဖြစ်ပေငြား
ကြိုးစားလေဘိ ချမ်းသာ၏။
- * ယောက်ျားတို့လျှင်
စွမ်းအားရှင်
အထင်မသေးအပ်။ ။

(28) Without Fragrance No One Wears

The looks are good
And the age is young,
Might be also rich, but
Without education is deemed a worthless one,
As an analogy, the red Pauk* flower
Without fragrance but so fair
Which no one wants to adorn in the hair.
Pauk* = Red flower also known as flame of the
forest, parrot tree.

(29) Man is the Owner of Might

Even when the parents are low-living,
Their son when he tries hard
Can become the minister of the king,
And the foolish man's son
Can become a learned one,
A poor man's son when he tries
Wealth and richness will be his prize,
So be not contemptuous of all man alike
For they are the real owners of might.

(၃၀) သူ့အနှင့် အိပ်မက်

- * အတတ်ပညာ မျိုးစုံစွာ
တတ်မြောက်လို၍ သင်ယူရှာ။
အလုံးစုံသာ တတ်မြောက်ရေး
ခက်ခဲပါဘိလေး။
- * ပြန်တွေးနှိုင်းယှဉ် သူ့အ လျှင်
အိပ်မက် မက်သည့် ပမာပင်။
အိပ်မက်ဖြစ်စဉ် ပြောချင်ငြား
မပြောတတ်တော့ အခက်သား။ ။

(၃၁) မြတ်ဆရာ

- * အိုးလုပ်သူတို့ မည်သည်မှာ
အိုးကိုရိုက်ခတ် ကြသည်သာ၊
ကွဲစေဖို့ရာ ဘယ်မတွေး
လှပတင့်တယ် ကောင်းမွန်ရေး။
- * ထိုနည်းတူစွာ မြတ်ဆရာ
တပည့်တို့ကို ဆုံးမရာ၊
ထိခိုက်နှစ်နာ စေဖို့မတွေး
ပညာတတ်စေ ချင်၍လေး။ ။

(30) The Dumb Person and the Dream

When trying to study too many
Much more than one can learn,
To be the master of all
This can not be done,
He's like a dumb man
Who cannot tell his dream again.

(31) Noble Master

The potmaker beats the pots,
His intention is not to break
But to be a fine pot made,
The noble master likewise
Admonishes the pupils meaning not to hurt,
But only to become educated as they must.

(၃၂) တောင်ဇလပ်ပန်းနှင့် ပညာရှိ

- * ပေါက်ဖက်ကလေး စိမ်းစိမ်းမှာ
တောင်ဇလပ်ပန်း ထုပ်သောအခါ။
ဖက်အတွင်းမှာ ကြူးကြူးမွှေး
တောင်ဇလပ်ပန်း ရနံ့လေး။
- * ပညာရှိကို လေးမြတ်စွာ
ချစ်ခင်နှစ်သက် ပေါင်းဖော်ပါ။
ထိုသူတို့မှာ သတင်းမွှေး
ပညာရှိရဲ့ ဂုဏ်ကြောင့်လေး။ ။

(၃၃) ဟင်္သာနှင့် ဗျိုင်း

- * ဟင်္သာတို့အလယ် ဗျိုင်းငှက်ငယ်
ဘယ်ခါကြည့်ကြည့် မတင့်တယ်။
လူပရိသတ် များစွာအလယ်
ပညာမဲ့သူ မတင့်တယ်။
တင့်တယ်အောင်သာ ဆင်ခြင်တွေ့
ပညာကြိုးစား ကြစို့လေး။ ။

(32) Taungzalat Fower and the Wise Man

The green Pauk leaf when used to hold
The sweet-smelling Taungzalat flower,
Even when the flower is not held
The leaf retains a sweet scent after,
So also the news of those
Who associate with the wise,
Will be good as much alike.
Taungzalat-Tree rododendron with red or white
flowers, grow specially in Chin Hills.

(33) Hamsa and the Paddy-bird

The paddy-bird in the hamsa' company
Never looks graceful,
So also the uneducated among people many
Never is graceful,
So to be well-off in circle of life
Education is the only thing to strive.

သုဇနကဏ္ဍ
(သုတော်ကောင်းကိုဆိုခန်း)
THE GOOD MAN

(၃၄) သူတော်ကောင်းတရား

- * သူခိုက်ကိုသာ ဖယ်ခွာရှောင်လို့
သူတော်ကောင်းကို ပေါင်းဖက်လေ။
သို့မှသာလျှင် အချိန်မနှောင်းဘဲ
သူတော်ကောင်းတရား သိရပေ။
သူတော်ကောင်းတရားကို ရင်မှာပွားတော့
စိတ်ထုံးမြင့်မြတ် ကြမယ်လေ။
မှတ်လေ . . မှတ်လေ။ ။

(၃၅) ကောင်းမှု

- * သူတော်ကောင်းကို ပေါင်းဖော်ကာ
သူယုတ်မာကို စွန့်လွှတ်ပါ။
ကောင်းမှုကိုသာ အစဉ်ဖြူ
သင်္ခါရတရား အမြဲရွှ့။ ။

(34) The Way of Good Man

Disassociate with bad men
And keep company with the good,
Before its too late then
You'll know the teachings to be good,
When good teachings are nurtured
Your mind becomes noble and matured.

(35) Good Act

Company with the good, always keep
Forsake the bad indeed,
Always do good deeds and acts
The law of impermanence or Sankhara Dhamma,
Should be always in mind, kept.

(၃၆) စရသဖန်းသီးမှည့်နှင့် သူယုတ်မာ

ရေသဖန်းသီး မှည့်တို့မှာ
အပြင်ပန်းက လှသည်သာ။
အတွင်းမှာကား ပိုးလောက်များ
သူယုတ်မာနှင့် တူတကား။ ။

(၃၇) ချိုမြိန်ခြင်း

* ပိနဲ့သီးမှည့် ဆိုသည်မှာ
အခွံမှာက ဆူးတွေပါ။
အတွင်းမှာ ချိုမြိန်လှ
အရသာ ရှိစွ။

* နှိုင်းဆတွေးစရာ ဥပမာ
သူတော်ကောင်းတို့ ဆိုသည်မှာ
စိတ်နှလုံးဟာ ဖြူစင်စွ
ချိုမြိန် အေးချမ်းလှ။ ။

(36) The Ripe Fig and the Wicked

Very fine from the outside
Are the ripe figs,
But worms are full inside of it,
So also are wicked people like this.

(37) Sweet Taste

Ripe jack fruits have thorns outside
But its inside is so sweet,
So also the analogy that coincide
Is the heart good men keep,
Calm, sweet and pure in them deep.

(၃၈) ပညာရှိ သူတော်ကောင်း (၁)

- * စန္ဒကူးပင် ဆိုသည်မှာ
ခြောက်သွေ့သွားသည့် တိုင်အောင်သာ။
သူပိုင်ဆိုင်ရာ မွှေးရနံ့
မစွန့်လွှတ်ပါ သင်းယုံယုံ။
- * ဆင်ပြောင်ကြီးတို့ ဆိုသည်မှာ
ရဲရင့်ခန့်ထည် အမြဲသာ။
စစ်မြေပြင်မှာ ဘယ်လိုရောက်
တင့်တယ်ခြင်းကို သူမဖျောက်။
- * ကြိတ်စက်အောက်သို့ ရောက်လျက်ပင်
ချိုသောအရသာ ချိုမြဲပင်။
ကြံပင်ဆိုတာ ချိုနေကျ
မစွန့်လွှတ်တာ သဘာဝ။
- * ဘေးဒုက္ခတွေ အဖြာဖြာ
ဆင်းရဲခြင်းနှင့် ကြုံသောအခါ။
ပညာရှိ သူတော်ကောင်း
မတုန်လှုပ်ပါကြောင်း။
- * သူတော်ကောင်းတရား အစဉ်သာ
တိန်းဝပ် ရင်ထဲမှာ။
ပညာရှိ သူတော်ကောင်း
မြင့်မြတ်လှပါကြောင်း။

(38) Wise and Good (1)

The sandalwood tree even when it dries up
Never gives up its scent,
Though on the battle-field, the great elephant
Never gives up its bravery and magnificence,
Even when grinded to a juice,
The sugercane retains
Its sweet flavour remains the same;
When beset with poverty, hardships and woe
The wise and good man also remains
Unnerved and steadfast as of yore,
Good teachings always harboured
In the hearts of the wise and good,
They are noble and should be revered.

(၃၉) ပညာရှိ သူတော်ကောင်း (၂)

- ခြင်္သေ့တို့ဟာ တောထဲမှာ
အစားအစာ သူ ဖွေရှား၊
ငတ်မွတ်ဆာလောင် လှပေငြား
မြက်သစ်ရွက်ကို ဘယ်မစား။
- စိတ်ထားဖြူစွာ မြင့်မြတ်စွာ
ပညာရှိ သူတော်ကောင်း ဆိုသည်မှာ။
စုက္ခမြာမြာ ကြံ့ရငြား
အကျင့်သီလ မဖောက်ငြား။ ။

(၄၀) စောင့်လေမျိုးနွယ်

- မြင့်မြတ်သူတို့ မည်သည်မှာ
အမျိုးအနွယ် စောင့်မြဲသာ။
ဘယ်ခါခုက္ခ ဝောက်ပေငြား
ယုတ်ညံ့မှုကို သူ ငွှောင်ရွား။ ။

(39) Wise and Good (2)

The lion in the forest
Always searched for food and prey,
How much hungry may it be
It'll never eat grass in any day,
The wise and good man
Has a heart noble and pure,
Though he's beset with much woe
His character never falters.

(40) Upholding of Lineage

The noble people always uphold
Their ancestral lineage is safeguarded best,
Even when beset with woes
They avoid wicked and base acts.

(၄၁) သူတော်ကောင်းစကား (၁)

- * စန္ဒကူးရနံ့ ဆိုသည်မှာ
ချမ်းမြေ့လှပေတာ။
ထိုထက်ပိုကာ လရောင်က
ချမ်းမြေ့ အေးမြမြ။
- * ငွေလရောင်ထက် ကျော်လွန်ကာ
စန္ဒကူးထက်လည်း သာ။
ကောင်းစွာဆိုတဲ့ ချိုစကား
သူတော်ကောင်း နှုတ်ဖျား။
- * ထိုစကားလျှင် လောကတွင်
အချမ်းမြေ့ဆုံးပင်။
ညီခင် ညီမ မြဲမှတ်သား
သူတော်ကောင်း စကား။ ။

(၄၂) သူတော်ကောင်းစကား (၂)

- * အနောက်ဖက်က နေထွက်စေ
မြင်းမိုရ်တောင်ကြီး ယိုင်ညွတ်စေ။
ငရဲမီးတွေ အေးချင်အေး
တောင်ထိပ်ပွင့်ကြာ မွှေးချင်မွှေး။
- * မြတ်လေး ဂါရဝ ပြုဖွယ်ရာ
သူတော်ကောင်းတို့ စကားမှာ။
ဘယ်ခါသော်မှ မဖောက်လွှဲ
ခုံညား တည်ငြိမ်လျက်ပဲ။ ။

(41) The Speech of the Good (1)

The fragrance of the sandlewood
Is so pleasant and good,
Far better is the moonlight
So pleasant and bright;
Excelling these is the word of the virtuous
Pleasant and sweet remarks,
Brothers and sisters note well
That the most pleasant in the world,
Are the words they tell.

(42) The Speech of the Good(2)

Let sun rise from the west
And mount Meru sway to one side,
The hell-fire may cool down indeed
And the mountain-top lily smell sweet;
These may all happen, but
Never faulty are the words
That the good and virtuous says,
Never erroneous but steadfast always.
Meru=Mountain believed to be in the centre of the
universe.

(၄၃) အေးခိုပ်

* သစ်ပင်သစ်ခက် အရိပ်ဝေ
 အေးချမ်းလှပါပေ။
 ဆွေမျိုးမိဘ အရိပ်က
 ထို့ထက်ပို၍ အေးချမ်းစွ။
 ဆရာမေတ္တာ အေးရိပ်သာ
 ထို့ထက်ပို၍ အေးချမ်းပါ။
 မြတ်စွာဗုဒ္ဓ အရိပ်က
 အအေးချမ်းဆုံး ရိပ်ငြိမ်ပ။ ။

(၄၄) လိုချင်တာကို ရွေးချယ်ကြ

* ပျားပိတုန်းတို့ လိုချင်တာ
 ပန်းပွင့်လှလှ ကလေးပါ။
 သူတော်ကောင်းတို့ လိုချင်တာ
 ဂုဏ်ကျေးဇူးနဲ့ မြတ်သိက္ခာ။
 ယင်ကောင်အများ လိုချင်တာ
 သားငါးအပုပ် စုံလင်စွာ။
 သူယုတ်မာတို့ လိုချင်တာ
 အမျက် ဒေါသပါ။
 သင့်တော်ရာ တွေးကာဆ
 လိုချင်တာကို ရွေးချယ်ကြ။ ။

(43) Cool shade

The spreading branches of a tree
 Is as cool as can be,
 The shades of parents and relatives
 Are more cooler than this,
 The shade of the master
 Is much more cooler,
 But, the shade of Lord Buddha
 Is the coolest of all put together.

(44) Choose What You Want

What the bees want
 Is the fine flower,
 What the virtuous want is dignity
 What the flies are after
 Ist the rotten fish and meat;
 What the wicked want
 Is the anger indeed,
 So try to think over
 And choose what you desire.

(၄၅) အဆုံးအမ

- * မိဘများက
မဆုံးမ
ကြမ်းစွမူရာ ကိုယ်နှုတ်ပါ။
- * မိဘများက
ဆိုဆုံးမ
သားလှလိမ္မာ သမီးလိမ္မာ။
- * ယဉ်ကျေး လိမ္မာ
ရှိစေရာ
ငယ်ခါမိဘ ဆိုဆုံးမ။
သားသမီးများ လိုက်နာကြ။ ။

(၄၆) အလိုရှိသူ

- * စစ်မြေပြင်မှာ အလိုရှိတာ
ရဲရင့်သတ္တိ ရှိသူပါ။
လျှို့ဝှက်စရာ ရှိသောခါ
နှုတ်လုံသူကို အလိုရှိပါ။
စားကောင်းသောက်ဖွယ် စားသောခါ
ချစ်ခင်သူကို အလိုရှိပါ။
ခက်ခဲလှစွာ အရေးကြုံက
ပညာရှိကို အလိုရှိကြ။ ။

(45) Teaching

When deprived of parents' teaching,
The children tend to be vulgar
In speech and mannerism,
When the sons and daughter
Are well taught,
They are well brought up and cultured
So to be civilized,
You should listen to parents' advice.

(46) Wanted

One wanted on the battle -field
Is the bold and brave,
One wanted to keep a secret
Is a tongue that's safe,
One wanted to share delicious eatable
Is a loving friend,
One wanted in time of difficulty
Is a learned man.

(၄၅) သူယုတ်မာ

- သူယုတ်မာကို ဆိုသည်မှာ
သူတော်ကောင်းကို မြင်သောခါ
မနာလိုစိတ် ထိပ်မှာကဲ
အုပ်ချယ် ညှဉ်းဆဲ ပြုလိုမြဲ။ ။

(47) The Wicked

The wicked when he see the good
Envy in the mind swells,
Also want to oppress and persecute, dwells.

(၄၈) အလျင်လို့စွာ မပြုရာ

- အမှုတို့စွ
တူသမျှ
ပြုကြ များသူငါ။
- အလျင်လို့စွာ
မပြုရာ
လိုက်နာ မှတ်သားပါ။
- အလျင်လို့စွ
ပြုတုန်ကြ
နောင်မှ ပူပန်ရာ။ ။

(48) Never Do Anything in Haste

We have to do many things
But never do them in haste,
Anything done so will only bring
Worry, in a time late.

(၄၉) သည်းခံခြင်း

- အမျက်ဝေငါသ ရင်ထဲမှာ
မရွံ့အောင်သာ မြေဈေးကပ်ပါ။
သို့မှသာလျှင် ခိုးရိမ်ကင်း
ချမ်းသာ အေးမြခြင်း။

ရင်တွင်း ဖြူစင် ထာဝစဉ်
သူတေးလူကို ဆိုတတ်လျှင်၊
ချစ်ခင်ပေါင်းဖော် သူတော်ကောင်း
နိုးမွမ်းတတ်ပါကြောင်း။
- အဆိုးအကောင်း ချင့်ချိန်ကာ
ကြမ်းကြုတ်စကား သည်းခံပါ။
သို့မှသာလျှင် စိတ်ထားမြတ်
ပညာရှိတို့ နိုးမွမ်းအပ်။ ။

(49) Toleration

Negate the anger in the heart,
Only then will worry be put aside
Peace and tranquility reign alike,
With the pure heart disclosing other's gratitude
Is sure to bring about,
Word of praise from the good and devout,
Keeping in mind the good and bad
Rude and vile words should be tolerated,
Then honour and praise you're sure to get.

(၅၀) ဆင်းရဲခြင်း

- * ကျဉ်းမြောင်းလှစွာ ထိုနေရာ
မစင်အတိ ပြီးသောအခါ။
နေရသူမှာ ဆင်းရဲလှ
ဒုက္ခ ကြုံပေရ။
- * ထို့ထက်မက ဆင်းရဲတာ
မချစ်သူနှင့် အတူသာ။
နေပါလေရ ဆင်းရဲစွ
ချမ်းသာ ကင်းမဲ့လှ။
- * ထိုမှဆက်၍ တွေးပါမူ
ကျေးဇူးမသိတတ်သောသူ။
ထိုသူနှင့်သာ နေပါရ
ဆင်းရဲ ပို၍ ကြီးပေစွ။ ။

(50) Hard Suffering

When the place is so tight,
And full of excrement
One who had to stay there day and night,
For him hard suffering's meant;
Harder still is the life
Of one who had to stay,
Together with another whom he never loved
A woeful suffering much;
And again staying with one
Who's never grateful, can be said
Of all sufferings the hardest.

(၅၁) ဆုံးမသင့်ရာ

- * ဆုံးမသင့်ရာ မြင်သောအခါ
အမြဲဆုံးမ သွန်သင်ပါ။
ယုတ်မာအကျင့် မြင်သည်နှင့်
အမြဲတားမြစ် ပြုပြင်သင့်။
- * ဆုံးမသင့်၍ ဆုံးမလျှင်
တားမြစ်သင့်၍ တားမြစ်လျှင်
သူတော်ကောင်းတို့ ချစ်သည်ပင်။
မချစ်မခင် သူတို့ကား
သူယုတ်မာ အများ။ ။

(၅၂) အောင်မြင်ခြင်း

- * မြတ်သောသူနှင့် ဆက်ဆံရာ
မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချပါ။
မိမိထက်သာ နှိမ့်ပါးက
ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် အောင်မြင်ရ။
- * တချို့ကမူ ဂုဏ်ရည်တူ
မိမိနှင့် တန်းတူ။
သို့ဖြစ်ပါမူ မိမိက
ကြိုးစားလေမှ အောင်မည်ပ။ ။

(51) To admonish

Always do teach and preach
Where it's due,
Always deter and correct
All wicked ways through,
Teaching and correcting
Right and wrong acts,
Is loved by the virtuous
But hated by the wicked.

(52) Success

In dealing with people more noble
Than yourself, you should be humble,
And with people lower
Giving is a way to overpower,
To those equal with yourself
Try to overcome with own perseverance.

(၅၃) အဆိပ်

- * သံဃာပိုင်သည့် ပစ္စည်းမှာ
အလှဲသုံးစား ပြုခြင်းဟာ၊
ဆိုးဝါးလှပါ အကျိုးပျက်
အဆိပ်သောက်ခြင်းထက်။
- * ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ အဆိပ်ဟာ
တစ်ကြိမ်တစ်သက်သာ သေတတ်ပါ။
သံဃာပစ္စည်း ပြုမှားက
ဘဝဆက်ဆက် ပျက်စီးရ။ ။

(၅၄) ကျေးဇူး

- * ခရီးမြန်စွာ သွားနိုင်ခြင်းဖြင့်
မြင်းရဲ့ ကျေးဇူး သိတတ်ပါ။
ဝန်စည်များစွာ သယ်ကာသွားစေ၊ ကု
နွားရဲ့ကျေးဇူး သိတတ်ပါ။
သောက်သုံးစရာ နို့ချိုရတော့
နွားမကျေးဇူး သိတတ်ပါ။
ကိစ္စများစွာ အဖြေရှာသိတော့
ပညာရှိရဲ့ ကျေးဇူးပါ။
မှတ်ပါ။ မှတ်ပါ။ ။

(53) Poison

Misappropriation of *Sangha's property
Is worse than taking poison,
Poison kills only once, not an eternity
But Sanga's property is certain,
To bring destruction in successive lives.
*Sangha=(Pali) Monks of the Buddhist order.

(54) Virtue

Know the virtue of the horse
That enables you to travel with speed,
The bull that carries a heavy load
Is also a virtuous deed,
Also the cow's benifical act is
That in giving you milk to feed;
Solving problems, giving counsel by the wise
Is also a virtuous act to heed.

(၅၅) ရေချိုနှင့် ရေငန်

- * သူတော်ကောင်းတို့ ဥစ္စာသည်
နည်းပင်နည်းငြား ဖိုးထိုက်သည်။
တွင်းရေချိုသည် သူတစ်ပါး
သောက်သုံးမှီခို ရသည်အလား။
- * မကောင်းသူများ ပိုင်ဆိုင်ရာ
ဥစ္စာပစ္စည်း ဆိုသည်မှာ
များပါသော်ငြား အလကား
မှီခိုနိုင်ဖို့ ခက်လှတကား။
- * များပြားလှတဲ့ သမုဒ္ဒရာရေ
ကြည့်လိုက်စမ်းပါလေ။
တွင်းရေချိုထက် ဘယ်လိုများ
သောက်သုံး မရနိုင်တကား။

(၅၆) ဇေးဆပ်သူများ

- * ရေကိုသယ်ငြား
မြစ်တို့ကား
ရေအား မသောက်ပါ။
သစ်ပင်တို့ကား
သစ်သီးများ
မစားသုံးတတ်ပါ။
သူတော်ကောင်းများ
ဥစ္စာကား
တစ်ပါးသူ တွက်သာ။ ။

(55) Fresh Water and Brine

The wealth of the virtuous
Though little is worth much,
Like the fresh water
Is used and relied on by others;
But the wealth of the bad
May be much but useless,
Couldn't be relied on instead
The vast waters of the ocean,
For drinking is useless
When to a small drinking well, compared.

(56) For the Benefit of the Others

The river that carry
Water, do not drink,
The tree that bear many
Fruits, do not eat,
The wealth of the virtuous
Is for others indeed.

(၅၇) အချိန်

* မသင့်လျော်ရာ မတောင့်တနဲ့
 အလိုဆန္ဒ ထိန်းချုပ်ပါ။
 မကြံသင့်တာ မကြံကြနဲ့
 အမှန်တွေးဆ ဆင်ခြင်ပါ။
 ဤလောကမှာ သူ ငါ များတို့
 တရားသဖြင့် ကြံစည်ပါ။
 ကောင်းရာ မှန်ရာ ကြံစည်သုံးမှ
 အချိန်ဖြုန်းရာ မရောက်မှာ။
 မှတ်ပါ။ . မှတ်ပါ။ ။

(၅၈) အကြံအစည်

* မကြံစည်ဘဲ ဖြစ်တတ်ပါ
 လူ့လောကထဲမှာ။
 ကြံစည်ပါလျက် မဖြစ်ဘဲ
 ပျက်စီးတတ်သည်ပဲ။

* အနည်းအများ မဆိုသာ
 ဥစ္စာစည်းစိမ်မှာ။
 ကြိုးစားတိုင်းသာ ဘယ်မရ
 ကြံတိုင်း မအောင်ကြ။ ။

(57) Time

Crave not for what one should not
 Desire is to be controlled,
 Plan not for what one should not
 Only the righteous way should be planned,
 Desire and plan should be right
 You'll be not wasting your time then.

(58) Plan

In this world, it sometimes happen
 Without having planned,
 But sometimes even when you plan
 It never happened,
 Wealth is also not obtained
 However hard you tried to gain.

မာလဒူလ် ကလျာ
(သုယုတ်မာကိုဆိုးခန်း)
THE BAD MAN

BURMESE
CLASSIC

(၅၉) ပျက်စီးခြင်း

- * သူယုတ်မာကို ချစ်ခင်ငြားလို့
သူတော်ကောင်းအား မခင်တွယ်။
- * သူယုတ်မာတွေ ဆိုစကားကို
လိုလားနှစ်သက် ရင်ထဝယ်။
- * ဤသုံးချက်မှာ ရတတ်မီးနှင့်
ပျက်စီးရမည့် အကြောင်းကွယ်။
မှတ်ဖွယ် . မှတ်ကွယ်။ ။

(၆၀) သူယုတ်မာဟူသည်

- * သူယုတ်မာကို ရင်မှာနှစ်လို့
အချစ်မလွန်သင့်ကြပါ။
- * သူယုတ်မာကို ခေါင်းပေါ်ထားလို့
မြှောက်စားသော်လည်း မလိမ္မာ။
- * မချေမငံ စောင်မာန်တင်းလို့
ဆူညံခြင်းကို ပြုတတ်ပါ။
မှတ်ပါ . မှတ်ပါ။ ။

(59) Cause of Ruin

Loving the wicked,
Disliking the virtuous,
Words of the wicked
Are taken to heart,
These three are what
That cause ruin fast.

(60) The wicked

Love not much the wicked,
Or show great praise
By placing even on the head;
He will show no regret
But inpolitely and boisterously he'll act.

(၆၀) အမုက်ကြီးသူ

- * အဆိပ်ပြင်းစွာ မြွေတို့မှာ
အမုက်ကြီးတတ်ပါ။
မြွေထက်ပိုကာ သူယုတ်က
အမုက်ကြီးတတ်စွ။
- * လောကထဲမှာ မြွေဆိပ်ဟာ
ဆေးဝါးကုသ ငြိမ်းစေပါ။
သူယုတ်မာကို ငြိမ်းစေရေး
ဆေးဝါးမရှိ တတ်ပါသေး။ ။

(၆၁) ပညာရှိနှင့် လူမိုက်

- * မိုက်မဲတတ်သူ အချို့ဟာ
မိမိမိုက်မှန်း သိလျှင်သာ။
ပညာရှိဟု သွေမလွဲ
ဆိုသင့်သည်သာပဲ။
- * မိုက်မဲလျက်ဆို တိုယ့်တိုယ်ကို
ပညာရှိဟု တွေးထင်လို့။
ထိုသူမျိုးကို တန်ဖိုးဖြတ်
သူမိုက်ဟုသာ ခေါ်ဆိုအပ်။ ။

(61) One of Great Anger

Poisonous snakes are of a furious type
But the wicked is more angrier,
Medicine makes, the poison of the snake
Remedied and clear,
But to pacify the anger of the wicked
Is never found as yet.

(62) The Wise and the Fool

The foolish when they regret and realize,
That they are so
Should be termed the wise;
But they when they do not realize
Thinking of themselves as the wise,
Are to be still termed
As the foolish ones.

(၆၃) မကောင်းမှု

- * မကောင်းမှုများ ပေါ်လွင်စွာ
အကျိုးမပေးသေးချိန်မှာ။
အကုသိုလ်ဟာ “ပျားရည်” ဟု
သူ့မိုက်တို့မှာ ဆင်ခြင်ရှု။
- * မကောင်းမှုများ ပေါ်လွင်ကာ
ဆိုးကျိုးပေးတဲ့ ထိုချိန်မှာ
သူ့မိုက်တို့မှာ သွေမလွဲ
ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်ရမြဲ။ ။

(၆၄) ပညာနည်းသူ

- * လူမိုက်တို့မှာ ဉာဏ်မရှိဘဲ
ခွန်အားအပြည့် ရှိလျှင်ကွယ်။
သူတစ်ပါးကို အနိုင်ကျင့်လို့
ဥစ္စာကိုဖြင့် လုတတ်တယ်။
- * ပညာနည်းသူ ထိုသူမိုက်ဟာ
မပြုထိုက်တာ ပြုလို့ရယ်။
သေလွန်တဲ့အခါ အပယ်ခံရဲကို
တကယ်မလွဲ ရောက်တတ်တယ်။
ကြောက်ဖွယ် . . ရောက်မယ်။ ။

(63) Evil Deed

When evil deed donot result suddenly
But lie talent,
The foolish think it of as “honey”
Satisfied and unrepent;
But when these surface
With dire consequence,
The foolish fall in a woeful state.

(64) With Little Knowledge

The foolish having no brains
But only brawn,
Bullies others, much more weaker
Others’ property he tries to plunder,
This fool doing what is not right
Will only go to hell when he died.

(၆၅) သူ့ခိုက်နှင့် ဝဋ်ဆင်းရဲ

- * အိပ်မပျော်လျှင် ထိုသူတွင်
ညဉ့်တာရှည်လှ လွန်းသည်ထင်။
အားအင်ကုန်ခန်း ခရီးပန်း
တစ်ယူဇနာ အလွန်လွမ်း။
- * ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ တွေးမြော်ကာ
သူတော်ကောင်းတရား မသိပါ။
ထိုသူ့ခိုက်မှာ ဝဋ်ဆင်းရဲ
ရှည်လှ အဖန်တလဲလဲ။ ။

(65) The Foolish Resultant Suffering

The sleepless night for a person
Seem so long,
When weary and tired
A distance of one Yojana* is also long;
Not knowing and not discerning the virtues,
For the foolish, the resultant sufferings of his
Or the Vutta*, in Samsara* or now and lives anew,
Is surely to be long and true.

Yojana*=(Pali) Literary measure of distance equal to 12.72 miles.

Vutta*=(Pali) Buddhist belief of resultant suffering of one's past deed.

Samsara*=(Pali) Buddhist belief of cycle of life existence.

(၆၆) အုန်းသီးနှင့် နှမ်းစေ့

- နှမ်းစေ့ပမာ သေးငယ်စွာ
သူတစ်ပါး၏ အပြစ်မှာ၊
ကောင်းစွာ ပြစ်တင် မြင်အောင်စွ
စိတ်သဘောထား ယုတ်ညံ့မှု။
- ကိုယ်ပြုသော အပြစ် ကိုယ်သိပါ
အုန်းသီးတစ်ဖျှ ကြီးလှစွာ။
မမြင်တတ်ပါ ဆင်ခြင်ကင်း
စိတ်သဘောထား ယုတ်ညံ့ခြင်း။ ။

(66) The Coconut and the Sesamum Seed

Observing other's faults
Though it be small like the sesamum seed,
Blaming and noticing it
Is the wicked's nature indeed;
Know your own faults small or big
Big as a coconut,
The wicked will miss.

(၆၇) ချီးမွမ်းခြင်း

- သူမိုက်တို့က ချီးမွမ်းတာ
ဒဏ်ခတ်သည်ဟု မှတ်ယူပါ။
ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းမှ
ကောင်းမြတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်စွ။ ။

(67) Praise

The praise of the wicked,
Should be noted as
Punishment;
The praise of the wise only
Is good eulogy.

(၆၈) ဆက်ဆံရေး

- * လိုချင်သူကို လက်ဆောင်ပေးလို့
သွေးဆောင်တတ်တော့ ကိုယ့်ဘက်ပါ။
- * မာန်ကြီးသူကို ရိုသေပြုလို့
နိမ့်ချမှုဖြင့် ဆက်ဆံပါ။
- * သူမိုက်ကိုမူ အကြိုက်ပြောလို့
လိုက်လျော့ခြင်းဖြင့် စည်းရုံးပါ။
- * ပညာရှိကို အမှန်ပြောလို့
သဘောဖြောင့်မတ် ကျင့်သုံးပါ။
အဲဒါမှ-
ကိုယ့်ဘက်ပါကြ ဆန္ဒအောင်မြင်မှာ။ ။

(68) Dealing

Giving presents to the greedy
Wins over to your side,
Giving respects, being humble to the haughty
Is a way of dealing to the likes,
Talk and act accordingly
With the wicked and try to organize,
Tell the truth, persue a righteous way
In dealing with the wise,
Then you'll win all to your side.

မိတ္တူကဏ္ဍ
(မိတ်ဆွေကို ဆိုခန်း)
FRIENDSHIP

(၆၉) မိတ်ဆွေကောင်း

- * အနာရောဂါ ဟူသည်မှာ
မိမိကိုယ်၌ ဖြစ်လျက်သာ။
နာအောင် ကျင်အောင် သူ့နှိပ်စက်
မိမိအကျိုး မဆောင်ရွက်။
- * ဆေးပင် ဆေးရွက်ဆိုသည်မှာ
ဝေးကွာလှသော တောထဲမှာ။
ပေါက်ရောက်လျက်သာ အကျိုးများ
မိတ်ဆွေကောင်းနှင့် တူတကား။ ။

(၇၀) သူစိမ်းနှင့် ဆွေမျိုး

- * မိမိကိုလျှင် အကျိုးမြင်
ဆောင်ရွက်ပေးသူ ဖြစ်ပါလျှင်။
သူစိမ်းပင် ဖြစ်ပေငြား
ဆွေမျိုးရင်းခြာ ပမာထား။
- * မိမိအားလျှင် အကျိုးမမြင်
ဆောင်ရွက် မပေးခဲ့ပါလျှင်၊
ဆွေမျိုးရင်းပင် ဖြစ်ပေငြား
သူစိမ်းနှင့် တူလှတကား။ ။

(69) Good friend

Disease is inflicted on one's own body,
Hurts and is torturous
Giving no benefit but ill-treatment only;
Medicinal herbs growing in forest afar
Are beneficial and can be said to be
Like good friends of thee.

(70) Stranger and Kin

If one does benefit for you,
Though he be a stranger
Regard him as a kin;
And though a relative closer,
When he does not bring
Any benefit, he's then a true stranger.

(၇၁) အဆိပ်အိုးမှ ပျားရည်

- * မိမိကွယ်ရာ ရောက်သောအခါ
ကျေးဇူးတရား ချေဖျက်ကာ၊
ရှေ့မှာမူကား ဆိုစကား၊
ချိုချိုသာသာ သူ ပြောကြား။
- * ထိုသူအားလျှင် အမြဲရှောင်ကြဉ်
အဆိပ်အိုးမှ ပျားရည်အသွင်။
ညီလေးခင်နှင့် ညီမများ
လိမ္မာကြစေသား။ ။

(၇၂) စီးပွားဥစ္စာ ဟူသည်မှာ

- * ဥစ္စာစီးပွား ပျက်သောအခါ
ပေါင်းသင်းလိုသူ မရှိပါ။
မိတ်သဟာနှင့် သားမယား
ညီအစ်ကို မောင်နှမများ။
- * ဥစ္စာစီးပွား ရှိမှသာ
ဦးပေါင်းသင်း လိုကြပါ။
စီးပွားဥစ္စာ ဟူသည်က
အဆွေခင်ပွန်း ဖြစ်ပေစွာ။ ။

(71) Honey from the Poison Pot

When in your absence
He's ungrateful,
But in presence
With sweet words he complies;
Such a person ought
To be shunned,
Like the honey from the poison pot.

(72) What Wealth Is

When wealth is lost,
There's no one to befriend
All relatives that you've got,
Sons, daughter and wife
Acquaintances, brother and sister alike;
Only when you've got wealth
All want to befriend, and depend
So wealth is in this world,
A kind of a great friend.

(၇၃) ကောင်း မကောင်း

- အခိုင်းအစေ ဆိုသည်မှာ
ကောင်း မကောင်းကို သိလိုပါ။
စေခိုင်းကြည့်ပါ သိနိုင်ပါ။
လက်တွေ့ အလွန်ကျ။
- ဘေးဒုက္ခနှင့် ကြုံသောအခါ
ဆွေမျိုး ကောင်းမကောင်း သိနိုင်ပါ။
ပစ္စည်းဥစ္စာ ဆုတ်ယုတ်ငြား
မိတ်ဆွေတို့ အကြောင်း သိနိုင်သား။
- မယား ကောင်းမကောင်း ဆိုသည်မှာ
စည်းစိမ်ချမ်းသာ ကုန်သောအခါ။
ပိုင်းဖြတ်သေချာ သိနိုင်စွ
လောက သဘာဝ။ ။

(၇၄) အဆွေစင်ပွန်း

- မိမိအကျိုး ဆောင်ရွက်သူ
ဆွေမျိုးရင်းခြာ ပမာတူ။
ဖေးကူကျွေးမွေး စောင့်ရှောက်ပေး
မိဘတို့နှင့် တူတိသေး။
- မြတ်လေး ချစ်ခင် အကျွမ်းဝင်
ထိုသူသည်လျှင် မိတ်ဆွေပင်။
လင်ယောက်ျား၏ နှလုံးသား
ငြိမ်းစေသူကား ချစ်မယား။ ။

(73) The Good and the Bad

Whether a servant is good or not
Can be known by giving an assignment,
Whether the relatives are good or not
Can be known when you are in danger,
Likewise, friends are also known
When your wealth become lesser,
A wife is known to be good or bad
When your wealth is exhausted.

(74) Companion

One who does for your benefit
Is like a close relative,
One who feeds and look after
Is like mother and father.
One who is affectionate and dear
Is like a good friend sure,
One who soothes the husband's heart
Is the wife who never parts.

(၇၅) ရန်သူနှင့် မိတ်ဆွေ

- * ရန်သူမိတ်ဆွေ မတူပါ
အလွန်အကျွမ်း မဝင်ရာ။
မိတ်ဆွေရင်ခြား ဖြစ်ပေငြား
ပြောင်းလဲတတ်သား သဘောထား။
- * သင့်အား အမျက် ထွက်သောအခါ
သင့်အပြစ်ကို ထုတ်ဖော်ကာ။
မခွင်းချန်ပါ ပြောတတ်ကြ
လောက လူတို့ သဘာဝ။ ။

(၇၆) အကြွင်း မထားရာ

- * ကြွေးမြီ ရောဂါ မီးတို့မှာ
အကြွင်းဘယ်ခါ မထားရာ။
- * ထိုသုံးမျိုးမှာ အကြွင်းထား
နည်းရာမှများ စဉ်တိုးပွား။
- * သတိထား၍ မြဲဆင်ခြင်
အကြွင်းမရှိ အောင်သာပင်။
- * သို့မှသာလျှင် စိတ်နှလုံး
ချမ်းမြေ့ ရှင်မဆုံး။ ။

(75) Friend and Foe

Do not be much intimate
With friend or foe,
Through close friends, they sometimes
When they are angry or so,
Tend to change their minds;
And all your faults they will unfurl
The nature of this mundane world.

(76) Not to Leave any Remnants

All debts, disease and fire
Ought not to leave anything over,
Any remain multiplies,
Giving you worry later.

(၇၇) မပေါင်းအပ်သူ

- ပဒုမ္မာရွှေကြာ ပန်းပမာ
မျက်နှာလေးက ရွှင်ကြည်စွာ။
ပြောဆိုသည်ခါ ချိုချိုအေး
စန္ဒကူးနံ့သာ လိုမွှေး။
- နှလုံးသားလေးက ဘယ်မဖြူ
အဆိပ်အိုးနှင့် ပမာတူ။
ထိုသူမျိုးကို မပေါင်းအပ်
ဝေးဝေး ရှောင်ကြဉ်လတ်။ ။

(၇၈) မပြုအပ်ခြင်း

- မနာလိုဝန်တို အမျက်သို
ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်လို့။
ခိုးမြှောက်ဖို့ဆို ဝေလာဝေး
မထောက်ပံ့တတ်သေး။
- ဖိနှိပ်ဖို့တွေ တာဝစဉ်
အမြဲချုပ်ချယ်ချင်။
ထိုသူကိုလျှင် သခင်မှတ်
လုပ်ကျွေးဆည်းကပ် မပြုအပ်။ ။

(77) One Who Should not Be Kept Company

With a face so clear
Like the lotus flower,
And in speaking , sweet words meant
Like the sandalwood scent,
But the heart is never pure
Like a poison-pot brewer,
This kind of person is the one
To be kept at a distance and shunned.

(78) Should Not Serve

A person who hoardes anger,
Also envious and cruel
Uncharitable and oppressive ever,
To such a kind , you shouldn't mind
To serve and rely as a master.

(၇၉) ဝေးဝေးရှောင်

- * ဦးချိုရှိသော သတ္တဝါ
အတောင်ငါးဆယ် ရှောင်ကြဉ်ပါ။
အတောင်တစ်ရာ အကွာအဝေး
မြင်းကို ရှောင်ကြဉ် သင့်သည်လေး။
- * အစွယ်ဖွေးဖွေး ရှိသောဆင်
အတောင်တစ်ထောင် ရှောင်ဖို့ပင်။
လူ့ခိုက်ဆိုလျှင် သတိထား
လူ့ဆိုးဆိုလျှင် သတိထား
နေရာအရပ်ကို စွန့်ခွာသွား
ဝေးသထက်ဝေးအောင် ရှောင်ဖို့လား။ ။

(79) Keep a Distance

An animal with horns
Should be kept at a distance of fifty cubits,
And the horse a hundred,
The elephant with shining tusks of it
Should be from a thousand avoided.
A bad-hat's place you should quit
Keeping a distance as far as it permits.

(၈၀) မကောင်းခြောက်ဖြာ မှတ်စရာ

- * အရပ်မကောင်း မနေကောင်း။
- မိတ်ဆွေမကောင်း ဘယ်မပေါင်း။
- မျိုးနွယ်မကောင်း ပယ်သင့်ကြောင်း။
- ဆွေမျိုးမကောင်း စိတ်နေပြောင်း။
- မယားမကောင်း စွန့်သင့်ကြောင်း။
- ကျေးကျွန်မကောင်း ဝေးစွာရှောင်။
- မကောင်းခြောက်ဖြာ လောကမှာ
- ဝေးစွာ စွန့်ပစ်အပ်။ ။

(80) Six Bad Things to Note

When a place is not good
 You should not stay,
 When a friend is not good
 From him you should keep away,
 When someone's lineage is not good
 You should try to dissociate,
 When the relatives are not good
 An alteration of mind should be made,
 When the wife is not good
 You should discard her,
 When the servants are not good
 Leave them together.
 These six things that are not good
 Abandoning them is what you should.

(၈၁) မိတ်ဆွေကောင်း

- * အနာရောဂါ ဝေဒနာ
ကျရောက်စွဲတပ် လေသောအခါ။
ဖေးမတူကာ အားပေးမှ
မိတ်ဆွေကောင်း ပီသ။
- * ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး စားစရာ
ဘေးဒုက္ခနှင့် ကြုံသောအခါ။
လာရောက်ကူညီ ရပ်တည်မှ
မိတ်ဆွေကောင်း ပီသ။
- * ရန်သူ့လက်မှာ ကျရောက်ကာ
ဖမ်းဆီးခံရ သောအခါ။
လာရောက်ကူညီ ရပ်တည်မှ
မိတ်ဆွေကောင်း ပီသ။
- * နာရေးကိစ္စ ဝမ်းနည်းစရာ
ကြုံတွေ့ရင်ဆိုင် ရသောအခါ။
လာရောက်အတူ ကူညီမှ
မိတ်ဆွေကောင်း ပီသ။ ။

(81) Good Friend

When one is inflicted with disease
One who helps and stands by,
And put one at ease
He's a true friend indeed;
When one is hungry and in need,
One who comes to help and feed
Is also a true friend indeed;
When captured by the enemy
And kept a prisoner.
One who helps and tries to free
You, is to be termed a good friend and helper;
When one is beset, with woes of the death
One who comes together to comfort and help,
Is a good friend to be said.

(၈၂) လမင်းနှင့် နေမင်း

- * စကားချိုသာ ဆိုတတ်စွာ
မိတ်ဆွေ ပေါများပါ။
စကားဆိုရာ ကြမ်းတမ်းကာ
မိတ်ဆွေ နည်းပါးလှ။
- * အေးမြသာယာ လမင်းဟာ
နေမင်းကြီးနှင့် မတူပါ။
ကြယ်တာရာတွေ ခြံရံထား
လမင်းကြီးက အဖော်များ။
- * နေမင်းကြီးအား ကြည့်လိုက်ပါ
ပူပြင်းလှလို့ တစ်ကိုယ်သာ။
ဖော်သဟာ တယ်မရှိ
ပမာပြုရာ၏။ ။

(82) The Moon and the Sun

Speak sweet and decent
 Friends will be many in presence,
 Speak rude and harsh
 Friends will never be in number much;
 The cool and pleasant moon
 Is not like the sun,
 With many stars as companions
 It has a lot of fun;
 Look at the sun,
 Hot and alone without companions
 This a good example one.

ကုတ္တီကလျာ
(မိန်းမကိုဆိုခန်း)
WOMAN

(၈၃) အလှ ဆိုသည်မှာ

- * ဥဩငှက်တို့ အလှဟာ
ချိုတဲ့အသံ ကလေးပါ။
- * မိန်းမတို့မှာ သူ့အလှ
လင်ယောက်ျားကို မြတ်နိုးမှု။
- * ရုပ်မလှတဲ့ သူတို့ခမျာ
အလှတရားက အတတ်ပညာ။
- * သည်းခံခြင်းမှာ မြင့်မြတ်စွာ
ရသေ့ရဟန်းတို့ရဲ့ အလှ။ ။

(၈၄) ဥစ္စာဆိုသည်မှာ

- * ရုပ်ဆင်းသွင်ပြင် တင့်တယ်လျှင်
မိန်းမတို့၏ ဥစ္စာပင်။
ယောက်ျားတို့လျှင် ပညာတတ်
ဥစ္စာရှိသည် မှတ်။
“မြတ်သီလ” နှင့် ပြည့်စုံပါ
ရဟန်းတို့၏ ထိုဥစ္စာ။
မင်းတို့မှာ ဥစ္စာကား
ရဲမက် ဗိုလ်ပါများ။ ။

(83) What Beauty Is

The cuckoo's beauty is
The sweet voice of his,
The wife's beauty you'll find
To be on the husband devoted and kind,
Of the people not so fair or pretty
Knowledge is their beauty,
The hermit and monk's beauty is present
In their tolerance or forbearance.

(84) What One's Own Property Is

Beauty of a woman
Is her property,
Education of the man
Is his property,
Noble Sila* of the monks
Are their properties,
And the king's property
Is his army.
Sila*=(Pali) Precepts kept by Buddhist monks.

(၈၅) တင့်တယ်ခြင်း

- * ရသေ့ရဟန်း ဆိုသည်မှာ
ကြုံလိုမှသာ တင့်တယ်ပါ။
- * ဆူဖြိုးမှသာ တင့်တယ်ငြား
အခြေလေးချောင်း သတ္တဝါများ။
- * ယောက်ျားတို့မှာ တင့်တယ်ရာ
အတတ်ပညာ ရှိမှသာ။
- * မိန်းမတို့မှာ တင့်တယ်ခြင်း
လင်ယောက်ျား ရှိခြင်း။ ။

(85) Elegance

Hermits and monks are elegant
 Only when they have a lean body,
 Four legged animals look fine
 When they are plump and fleshy,
 A man's elegance lies his having
 Good and high education,
 A woman is graceful and grand
 Only when she has a husband.

(၈၆) ပြောင်းလဲခြင်း

* စောင်းသမားတို့ တတ်လှစွာ
 စောင်းနှင့် ငါးရက် သူ ကင်းကွာ။
 တီးကွက်ပျက်ကာ မေ့တတ်သေး
 သာယာမှု ကင်းဝေး။

* လေးသမားတို့ တတ်လှစွာ
 ခုနစ်ရက်မျှ လေးနှင့်ကွာ။
 မှန်းဆရာနှင့် လွန်ကွာခြား
 လေးမြားချိန်သား ပျက်တတ်သား။

* မယားအိမ်သူ သဘောဖြူ
 လင်နှင့် တစ်လ ကင်းကွာမှု။
 အမှုအကျင့် သူ ဖောက်ပြား
 ပြောင်းလဲ တတ်ပေသား။

* တပည့်များလျှင် စာမခင်
 ဆယ့်ငါးရက်မျှပင်။
 ဆရာထံတွင် မဆည်းကပ်
 ပညာရည် ပျက်တတ်။ ။

(86) Change

A harpist when not in touch with the harp,
 For about five days
 Loses his skill in the art,
 A good anchor, when afar
 For a week from his bow
 Loses his skill also,
 The good wife when separated
 From the husband for a month
 Tends to loses her morality,
 For fifteen days when the teacher misses
 The pupils and class,
 Their educational qualifications are hard hit.

(၈၇) မွေ့လျော်ခြင်း

- * ရွံ့ညွန်၌သာ ပျော်မွေ့ပါ
ကျွဲတို့ မွေ့တာ။
- * ဟင်္သာတို့မှာ ပျော်မွေ့ကြ
ရေကန် အေးမြမြ။
- * မိန်းမတို့မှာ မွေ့လျော်ရာ
ယောက်ျား တို့၌သာ။
- * ရဟန်းတို့မှာ မွေ့လျော်ကြ
တရားရိပ်တွင်ပ။ ။

(၈၈) ချီးမွမ်းခြင်း

- * အစာကြေမှ ချီးမွမ်းရာ
ထမင်း ဟင်း ကိုသာ။
- * အရွယ်လွန်မှ ချီးမွမ်းရာ
ချစ်မယား ကိုသာ။
- * စစ်အောင်ပြီးမှ ချီးမွမ်းရာ
စစ်သည် တို့ကိုသာ။
- * ကျီသို့ရောက်မှ ချီးမွမ်းရာ
ပေါး တို့ကိုသာ။
- * ဆောလျင်စွာ ချီးမွမ်းခြင်း
မပြုထိုက် အလျှင်း။ ။

(87) Delight

The buffalo takes delight
Wallowing in the mud,
The hamsa takes delight
In the cool pond alike,
The women takes delight
At the men's side,
The monk take delight
Under the *Dhamma's light.
*Dhamma=(Pali) ibid. poem 20.

(88) Praise

Praise is due to the meal
Only after being digested,
Praise is due to the loving wife
Only after she'd passed her prime of life,
Praise is due to the soldiers
Only after they'd won the war,
Praise the paddy not when it sprouts
But only after being kept safely in the ware-house.

(၈၉) မာယာ

- * နှစ်လင် သုံးလင် ပြောင်းဖူးလျှင်
မိန်းမ တို့သည်ပင်။
- * နှစ်ကျောင်းသုံးကျောင်း ပြောင်းဖူးလျှင်
ရဟန်း တို့သည်ပင်။
- * နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် ကျော့ကွင်းတွင်
လွတ်ဖူးသော ငှက်လျှင်။
- * ဤသူတို့တွင် ဆင်ခြင်ကြည့်
မာယာ များတတ်၏။ ။

(89) Wiles

A woman who changes two or three husbands
Should be noted for her guiles,
A monk who changes two or three monasteries
Should be noted for his wiles,
A bird who escaped two or three times
From a trap or a snare it meet
Should be noted for its deceit.

(၉၀) ယဉ်ပါးစေခြင်း

- * ဆိုးသွမ်းယုတ်မာ သူကိုသာ
ယဉ်ပါးစေလို သည့်အခါ။
ရိုက်ပုတ်ကာ အချိန်မနှောင်း
ဆုံးမ သင့်ပါကြောင်း။
- * မကောင်းသော မိတ်ဆွေသဟာ
ယဉ်ပါးစေလို သည့်အခါ။
ဆက်ဆံခြင်းသာ မပြုဘဲ
ရှောင်ရှား သင့်သည်ပဲ။
- * မယားသည်လဲ မကောင်းခါ
ပြုပြင်စေဖို့ ဆုံးမပါ။
ငွေကြေးဥစ္စာ မနှင်းအပ်
ယဉ်ပါးစေကြောင်း မှတ်။
- * တပ်မက်လွန်ကျူး အစားအစာ
ထိုသူမျိုးကို တွေ့သောအခါ
အစားအစာ လျော့၍ကျွေး
ယဉ်ပါး စေလိုမ့်လေး။ ။

(90) Taming

Tame the wicked by beating,
Friends who are no good
Should be tamed by not dealing and quitting,
The wife when not good
Do not entrust her with properties or money,
A glutton and a heavy eater
Should be given less to eat,
That's the proper way to treat.

(၉၁) တင့်တယ်ခြင်း

- * ညအခါတွင် လသာလျှင်
ချမ်းမြေ့အေးမြ ကြည်ကြည်လင်။
လလျှင်မရှိ မှောင်အတိ
မတင့်မတယ် ဖြစ်ပါဘိ။
- * သမုဒ္ဒရာ၏ အလှဟာ
လှိုင်းတံပိုးတို့ ရှိမှသာ။
သမုဒ္ဒရာ လှိုင်းနဲ့ကင်း
မတင့်တယ် ဖြစ်ဘိခြင်း။
- * ဟင်္သာငှက်တို့ ပျံဝဲကာ
အေးမြသာယာ ရေကန်သာ။
ဟင်္သာမဲ့ကင်း ရေကန်တွင်း
မတင့်မတယ် ဖြစ်ဘိခြင်း။
- * ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ ပြေပြစ်စွာ
သတို့သမီး လှကညာ။
ခင်ပွန်းလင်သာ မရှိငြား
မတင့်မတယ် ဖြစ်တကား။ ။

(91) Grace

In the night when the moon shines bright
It's cool and pleasant in the light,
When there's no moon and dark
Gracefulness disappears in the murk,
The beauty of the ocean
Are the waves,
When waves aren't there
Gracefulness is bare,
In the pleasant pond where hamsas fly
Its gracefulness without them
Is never the same again,
Good-looking and beauty
May the young lady be,
But without a husband
Graceless is she.

(၉၂) တာဝန်

- * လင်ယောက်ျားတို့ တာဝန်မှာ
စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရအောင်ရှာ။
- * မယားတို့မှာ ချွေတာစု
စနစ်တကျ သုံးစွဲမှု။
- * ပမာပြု၍ တင်စားလျှင်
အပ်နှင့် အပ်ချည် ပုံအသွင်။
- * အပ်သွားရာတွင် အပ်ချည်လေး
အမြဲလိုက်ပါ ရပေသေး။ ။

(၉၃) ယောက်ျားဘဝ

- * မိန်းမများတို့ အမှန်ပင်
ယောက်ျားဘဝ ရလိုလျှင်။
လင်ယောက်ျားကို ချစ်မြတ်လေး
ကောင်းစွာ လုပ်ကျွေး ပြုစုပေး။ ။

(92) Duty

Duty of the husband
Is to earn wealth,
Duty of the wife again
Is to spend systemetically and save them,
An example befitting
Is the needle and thread,
The thread is sure to follow
Wherever the needle goes.

(93) Masculinity

Woman wanting to be born again
As a real he-man,
Should serve lovingly
And well to her husband.

(၉၄) ရှောင်ကြဉ်ပါ

- * အမျိုးကောင်းသား တို့သည်လျှင်
ဘဝဆက်တိုင်း ယောက်ျားပင်။
ဖြစ်ချင်လိုငြား မြရှောင်ရှား
သူတစ်ပါး၏ သားမယား။
- * ရေဆေးထားသော ခြေထောက်ဟာ
ရွှံ့ညွှန်ကို ရှောင်သည့်ပမာ။
သူ့အိမ်ရာကို မလွန်ကျူး
မှတ်သင့်ကြ အထူး။ ။

(94) Keep away

Man of good character being desirous of
A he-man's life again and again,
Should always avoid
The other man's wife;
As the washed and clean feet
Avoids stepping in the mud,
Refrain from having an affair
With other's wife with care.

ရာဇကဏ္ဍ
(မင်းကောရင်ကိုဆိုခန်း)
THE KING

(၉၅) အိပ်စက်ခြင်း

- * တောင်းရမ်း စားသောက် နေထိုင်ကာ
ဖုန်းတောင်း ယာစကား။
ထိုသူတို့မှာ ပူပန်မထား
နေ့ရောညပါ အိပ်စက်ငြား။
- * ရွာသား ရပ်သူ လူသာမန်
ပူပန်ကြောင့်ကြ နည်းပါးပြန်။
ညဉ့်သုံးယံမှာ သုံးယံလုံး
အိပ်စက်ကြစေအုံး(ဦး) ။
- * ညဉ့်သုံးယံမှာ နှစ်ယံသာ
အိပ်စက် သင့်ပေတာ။
ပညာရှိများ မှူးမတ်များ
အမြဲ သတိထား။
- * တိုင်းကား ပြည့်ရှင် မင်းသည်လျှင်
အအိပ်အနေ မြဲဆင်ခြင်။
ညဉ့်သုံးယံတွင် တစ်ယံထဲ
အိပ်စက် သင့်သည်ပဲ။ ။

(95) Sleep

The beggar without worries
Sleeps day and night heavily,
The people and commoners,
With worries lesser
Sleeps through the three watches at night,
But ministers and the wise
Should sleep only two watches,
And the king should sleep
Only one watch, in slumbers deep.

(၉၆) မနေအပ်သောအရပ်(၁)

- * ပစ္စည်းဥစ္စာ
ကြွယ်ဝစွာ
ချမ်းသာသူလည်း ကင်း။
- * သုတဖြာဖြာ
ပြည့်စုံစွာ
ပညာရှိသူ ကင်း။
- * စောင့်ရှောက် ဖေးကူ
အုပ်ချုပ်သူ
ဘယ်သူမရှိ ကင်း။
- * မြစ်ချောင်း ကန်သာ
မရှိကွာ
သာယာမှုလည်း ကင်း။
- * ဖျားနာခဲ့လျှင်
ကုသချင်
ဆေးပညာရှင် ကင်း။
- * ထိုသို့ကင်းကွာ
အရပ်မှာ
ဘယ်ခါနှစ်ခြိုက် မနေထိုက်။ ။

(96) Places Not Suitable for Staying(1)

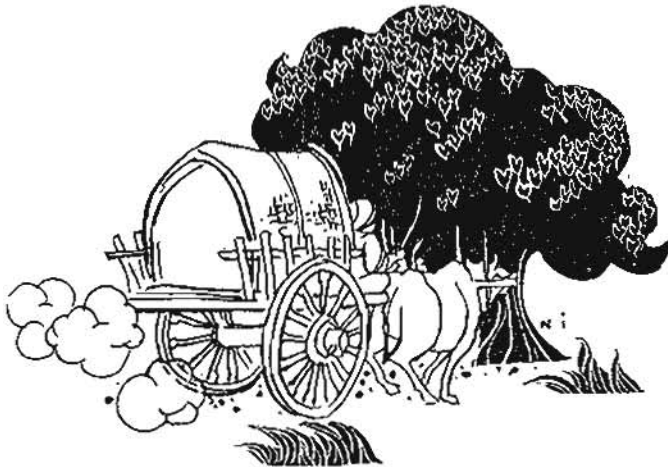
A place void of wealthy men
 A place bare of learned men,
 A place without governing body, and again
 A place where there's no rivers and lakes
 A place where there's no medicine and physician;
 These are places not suitable to stay
 For a night or a day.

(၉၅) မနေအပ်သောအရပ်(၂)

- * မြတ်နိုးသူ ချစ်ခင်သူ
မရှိမူ ထိုအရပ်။
တစ်ရက်ပင် အခြေချလို့
လုံးဝ မနေအပ်။
- * ချစ်ကြွမ်းသူ မိတ်ဆွေ
မရှိပေ ထိုအရပ်။
တစ်ရက်ပင် အခြေချလို့
လုံးဝ မနေအပ်။
- * ပညာတတ် မြတ်ဆရာ
မရှိပါ ထိုအရပ်။
တစ်ရက်ပင် အခြေချလို့
လုံးဝ မနေအပ်။ ။

(97) Places Not Suitable for Staying (2)

A place where there's no one
Fond and dear,
A place where loving friends
Are not here,
A place where the learned teacher
Is anywhere near;
These are places unsuitable to stay
For a night or a day.

(၉၈) ဆိတ်သုဉ်းခြင်း

- * ကလေးမရှိသော အိမ်ဂေဟာ
သာယာစိုပြည် မရှိပါ။
- * အုပ်ချုပ်သူသာ မရှိက
တိုင်းပြည်အလှ ဆိတ်သုဉ်းရ။
- * ပညာမရှိက ထိုသူမှာ
စကားအရာ ဆိတ်သုဉ်းပါ။
- * ဆင်းရဲသူမှာ ဘဝရှုံး
အလုံးစုံ ဆိတ်သုဉ်း။ ။

(၉၉) အလိုရှိရာ ဤသို့ရှာ

- * ဥစ္စာဓန ရလိုပါ
စီးပွားရှာဖွေ ကုန်သွယ်ပါ။
- * ပညာရှိကို မှီဝဲမှ
အတတ်ပညာ ရ။
- * သားလှ သမီးလှ ရလိုမူ
မိန်းမပျိုနှင့် အိမ်ရာထူ။
- * မင်းမှုထမ်းသူ ဖြစ်လိုက
မင်း၏ ဆန္ဒ လိုက်လျောရ။ ။

(98) Bereft

A home is bereft of delight
And is not lively
When there's no children in the family,
A country is bereft of development
When there's no government,
And when one hasn't any learning indeed
He's bereft of speech,
When one is so very poor
He's bereft of everything to be sure.

(99) Finding What You Want

To seek wealth and riches
You should find it in trade,
To seek learning alike
Find it from the wise,
If you want sons and daughters
Take a beautiful bride,
To be in the king's employment
His majesty's wishes you are to consent.

(၁၀၀) ပျက်စီးခြင်း

- * ရောင့်ရဲခြင်းသာ မရှိပါ
ရဟန်းသိက္ခာ ပျက်တတ်ပါ။
- * ပြည့်ရှင်မင်းမှာ ရောင့်ရဲတတ်
တန်ခိုးအာဏာ ပျက်စီးတတ်။
- * မိန်းမမြတ်တို့ ရှိသင့်ရာ
အရှက်မရှိ ဖြစ်သောအခါ၊
ဂုဏ်သိက္ခာတို့ ပျက်စီးတတ်
တွေးဆ သေချာမှတ်။ ။

(100) Destruction

If a monk is not contended
He loses his virtue,
But when the king is easily contended
He loses his power,
When a woman discards her shame
Her reputation is destroyed , so also her name.

(၁၀၁) အားထားရာ

- * ငှက်ကလေးတို့ အားထားရာ
ကျယ်ဝန်းလှတဲ့ ကောင်းကင်ပြာ။
- * ငါးကလေးတွေမှာ ရေပြင်အား
အမြဲသာ အားထား။
- * ဆင်းရဲသားတို့ အားထားရာ
ပြည့်ရှင်မင်းပင် ဖြစ်ပေတာ။
- * ကလေးတို့မှာ အားထားခြင်း
ငိုကြွေး မြည်တမ်းခြင်း။ ။

(101) On What They Rely

The birds they rely
In the wide blue sky,
The small fish ever
Rely on the water,
And the poor again
Rely on the sovereign,
And the children they rely
In the might of their cries.

(၁၀၂) နာယကဂုဏ်(၆) ပါး

- သည်းခံတတ်ခြင်း
 နိုးကြားခြင်း
 ထိုးထွင်းဝေဖန် ပိုင်းခြားရန်၊
- လုံ့လကြီးမား
 ချစ်သနား
 ကြီးမား ရင့်သန် မြော်မြင်ဉာဏ်။
- နာယကဂုဏ်
 မြောက်ပင်စုံ
 မှတ်ပုံ ဤသို့ တပုဒ်။ ။

(102) Leaders' Virtues

Patient , alert , active and industrious,
 Are the virtues together with
 Reasoning, compassion and farsightedness,
 The leader's virtues six.

(၁၀၃) ဖြောင့်မတ်ခြင်း

- * စကားဆိုလျှင် အပြောင်းအလဲနဲ့
ဗလောင်းဗလဲ မပြောရာ။
- * ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ တည်ကြည်သဘောနဲ့
တစ်သတ်မတ်တည်း ပြောသင့်ပါ။
- * ရဟန်းအရှင် ပညာရှိနဲ့
သူတော်ကောင်း၏ ထုံးနည်းနာ။
- * မင်းတို့သည်ပင် ထိုသဘောနဲ့
ပြောဆို ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်စွာ။
- * ရှေးရှေးစဉ်လာ သူတော်ကောင်းတို့
မပြောင်းလဲတဲ့ လမ်းစဉ်ပါ။
မှတ်ပါ။ . မှတ်ပါ။

(103) Honesty

Speak not in a fickle and changing way
 But in a consistent and honest way,
 The monks, the learned and the virtuous
 Also the king speak thus,
 These are unchanging traditional ways
 We should note and love.

(၁၀၄) မကောင်းခြင်း(၄)ပါး

- * ယောက်ျားမှန်လျှင် ကြံဆောင်ပြုလို့ အိမ်ထောင်မှုကို ဦးစီးပါ။
- * အိမ်ရာထောင်သူ ထိုယောက်ျားဟာ ပျင်းရိငြားတော့ မကောင်းပါ။
- * ရဟန်းဖြစ်လျှင် ကိုယ်နှုတ်နှလုံးနဲ့ ကံသုံးပါးကို စောင့်ထိန်းရာ။
- * မစောင့်ထိန်းလျှင် သွင်မူကြမ်းတော့ ထိုရဟန်းအတွက် မကောင်းပါ။
- * မင်းတို့မည်သည် မြင်အောင်ရှုလို့ ဆင်ခြင်မှုဖြင့် ပြုသင့်ပါ။
- * မဆင်မခြင် သဘောမြင်ရှုလို့ ဆောလျင်ပြုတော့ မကောင်းပါ။
- * ပညာရှိသည် သဘောမျှလို့ ဒေါသအမျက် ကင်းသင့်ပါ။
- * အမျက်ထွက်ကာ ဒေါသပြည့်တော့ ပညာရှိအတွက် မကောင်းပါ။ မကောင်းပါ။ . . မကောင်းပါ။ ■ ■

(104) Four Bad Habits

Every husband must lead,
 The family, and laziness he must heed
 Every monk should control,
 His speech, action and soul
 If not, his mannerism tends to be coarse
 The king must be discerning, not hasty
 And the learned shouldn't be easily angry.

(၁၀၅) အောင်နိုင်သူ

- * မျက်မာန်ဒေါသ ကြီးသူကို
ရန်တုံ့ မယူလို။
အောင်နိုင်ဖို့ဆို မှန်မလွဲ
သည်းခံခြင်း သာပဲ။
- * မတော်မမှန် အကောက်ဉာဏ်
ကျင့်သုံးသူကို မတုံ့ပြန်။
တော်တည့် ပြောင့်မှန်စွာ ကျင့်သုံး
အောင်နိုင်လိမ့်မဆုံး။
- * ကောက်ကျစ် ဝန်တို မပေးလို
နုမြောတတ်သူကို။
သဒ္ဓါပိုကာ ပေးစွန့်ကမ်း
အောင်နိုင်ဖို့ နည်းလမ်း။
- * မဟုတ်မမှန် ဖောက်ပြန်စွာ
ပြောတတ်သူကိုသာ။
ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ ပြောဆိုခြင်း
အောင်နိုင်လိမ့် မယွင်း။ ။

(105) The Victor

To overcome, a furious one
Is not to counter act
But the way of forbearance,
To one who uses wiles and crookedness
Is to treat right and straight forward,
To overcome, a miserly one
A generous act of giving is to be done,
To those who make fabrications
Are to be overcome by truth revelations.

(၁၀၆) အကျိုးအမြတ်

- * မယဉ်ပါးသူ ယဉ်ပါးလာ
ကျွေးမွေးပေးကမ်းခြင်းဖြင့်သာ၊
အရာရာမှာ အကျိုးရှိ
ကိစ္စ ပြီးနိုင်၏။
- * ချစ်ဖွယ်စကား ဆိုခြင်းဟာ
သူတစ်ပါးထက် အမြဲသာ၊
အများတကာ ရိုသေခြင်း
ခံရလိမ့် မယွင်း။ ။

(၁၀၇) ပေးကမ်းခြင်း

- * ပေးကမ်းတတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ
အချစ်ဆေး မည်ပါ၊
မိတ်ဆွေသဟာ အလွန်ပွား
အခြံအရံများ။
- * နှမြောတတ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ
အမုန်းဆေး မည်ပါ၊
အဖော်မဲ့ကာ ခြံရံကင်း
အထီးကျန် ဖြစ်ခြင်း။ ။

(106) Benefit

Give and feed the unruly
Then he'll be tamed,
And in every aspect
Benefit will be yours to gain;
Sweet words will gain you an edge
Over others and,
You'll make others respect.

(107) Generosity

It's a love portion, be generous
You make friends and attendents numerous,
It's a hate portion, when you're frugile or a miser
You make friends and attendents nowhere near.

(၁၀၀) တစ်ယောက်အားနှင့်ခုပေါင်းအား

- * အင်အားကြီးစွာ ဝန်းရံလာ
ရန်အပေါင်းကိုသာ။
တစ်ယောက်ထဲမှာ မအောင်နိုင်ငြား
ပေါင်းစည်းအားဖြင့် အောင်နိုင်တကား။
- * မြက်တစ်ပင်တည်း ရှိသောအခါ
အချည်းနှီးမျှသာ။
စုပေါင်း၍သာ ကျစ်လေမှ
မြက်လွန်ကြီးကို ရ။
- * သို့မှသာပင် အရာထင်
ထိုမြက်လွန်ကြီးလျှင်။
ဆင်ပြောင်ကြီးကို အံ့မခန်း
ရစ်ပတ်ချည်နိုင်စွမ်း။ ။

(၁၀၉) တန်ခိုးဩဇာ အရှိန်အဝါ

- * လေကွယ်ထောင့်ရာ အရပ်မှာ
မီးတောက်ဟူသည် ငြိမ်းရပါ။
- * သစ္စာစောင့်သိ သူရဲမရှိ
မင်း၏ ဩဇာ မှေးမှိန်၏။
- * မှေးမှိန်သည့်ခါ အရှိန်အဝါ
မကြီးထွားနိုင်ပါ။
- * တန်ခိုးဩဇာ မရှိငြား
ရန်ကို နှိမ်ဖို့ အခက်သား။ ။

(108) Single Might and Collective Might

When enemies surround in might
You cannot win over alone,
They all will be put to be flight
Only when unity is shown,
A single grass blade
Is useless,
Only when into a rope is made
It becomes strong,
And can hold an elephant big
The power of collective might is it.

(109) Power

At a corner where there's no wind
A flame becomes extinguished,
Also when there's no loyal warriors
A king's power diminished,
Without power a king
Cannot his enemies to submission, bring

(၁၁၀) ဂုဏ်တူ ဂုဏ်ပြိုင်

- * အရှင်သခင်နှင့် ရင်ဆိုင်ကာ
ဂုဏ်တူဂုဏ်ပြိုင် မပြုရာ။
- * ဝတ်စားရာမှာ သတိထား
အလှပြင်ခြင်းများ။
- * စည်းစိမ်ခံစားသည့် အခါတွင်
ထိုနည်းအတိုင်း၊
အရှင်သခင်ကို တန်းတူမှတ်
ယှဉ်ပြိုင် မပြုအပ်။ ။

(၁၁၁) ရှောင်ရန် အရပ်ခြောက်ပါး

- * ကြီးမြတ်သူတို့ ထံပါးတွင်
ရှောင်ကြဉ်အပ်သည့် ခြောက်ပါးလျှင်။
အလွန် နီးလွန်းခြင်း
အလွန် ဝေးလွန်းခြင်း။
- * မြင်ကွင်း ဟန်မူ ရှေ့တူရှု
နောက်တည့်တည့် တူရှု၊
လေညာ ထို့အတူ မြင့်သောအရပ်
သူသူငါငါ ရှောင်ကြဉ်အပ်။ ။

(110) Rivalling

No rivalling with the master
Should be made,
In wearing clothes and stiches
Or in beautifying,
Also in showing of riches,
A mistake in vying.

(111) Six Unsuitable Places

In presence of elders or nobility,
Theses places six
Are what you should take care,
Not to stay or sit
A distance too near,
Or a distance too far
A place direct in front,
Or a place direct at the back
A place on the wind above,
Or a place higher up
Avoid these unsuitable places,
You'll be in their graces.

(၁၁၂) ဝတ္ထုမြားနှင့် ရွှေ

- * ဝတ္ထုမြားရတနာ ဆိုသည်မှာ
ရွှေလိုပို၍ တင့်တယ်ပါ။
တောက်ပြောင်လာ အရည်အသွေး
တန်ဖိုး မြင့်တယ်လေး။
- * ထိုသို့ တွေး၍ မြဆင်မြင်
မိမိဂုဏ်ကို တင့်တောင်ပင်။
ပညာရှိ သူတော်ကောင်း
ဖို့ခို သင့်ပါကြောင်း။ *

(112) Ruby and Gold

The gem of a ruby
Depends on gold,
Higher becomes its beauty
And the price rises many-fold,
Thinking thus,
Make an uplift of your qualities
Take refuge as much,
In the learned and virtuous.

ပက်လွှာကကလွှာ
(လူညံ့တို့ကို ဆိုခန်း)
MISCELLANEOUS

(၁၁၃) လူညံ

- * မိန်းမတို့၌ လွန်ကျူးစွာ
တပ်မက်သောအခါ။
ထိုသူမှာ အကျင့်ယွင်း
သိက္ခာ သီလ ကင်း။
- * အသားစားခြင်း လွန်ကျူးစွာ
တပ်မက်သောအခါ။
ထိုသူမှာ သနားခြင်း
ကရုဏာလည်း ကင်း။
- * အရက်သောက်ခြင်း လွန်ကျူးစွာ
တပ်မက်သောအခါ။
ထိုသူမှာ အမှားထပ်
စကား မမှန်တတ်။
- * လောဘ ရမ္မက် လွန်ကျူးစွာ
ကြီးမားသောအခါ။
ထိုသူမှာ အရှက်မရှိ
ဆင်ခြင်ဉာဏ် မဲ့၏။
- * အပျင်းကြီးခြင်း လွန်ကဲစွာ
စွဲကပ်လေသောအခါ။
ထိုသူမှာ နုံညံ့ဖျင်း
အတတ်ပညာ ကင်း။ ။

(113) A Man's Weakness

When a man is a womanizer,
He spoils his character
Also his Sila* and honour,
When a man likes meat in excess
His compassion and pity is lost,
When a man drinks much in excess
His action and speech becomes incorrect,
When a man becomes lustful and greedy
His shame becomes lax,
When a man becomes a sloth and indolent
He acquires no education in time spent.

Sila*=(Pali) Percepts kept by Buddhist monks or laymen.

(၁၁၄) ဥစ္စာပျက်ခြင်း အကြောင်းတရား

- * အရက်သေစာ သောက်စားကာ
အချိန်အခါမဲ့ လည်ပတ်တာ။
ပွဲသဘင်မှာ လမ်းသလား
အသွားအလာများ။
- * အလောင်းအစား မြဲခုံမင်
မကောင်းသော မိတ်ဆွေကိုပင်
ချစ်ခင်ရင်းနှီး အတူသွား
ထကြွလုံ့လ မရှိငြား။
- * ထိုသူများတွင် ဆန်းစစ်လျှင်
ဥစ္စာစည်းစိမ် ပျက်ကြောင်းပင်။
ဆင်ခြင်ပါလို့ နှလုံးသွင်း
ဥစ္စာပျက်ခြင်း အကြောင်းရင်း။ ။

(H4) Causes of Property Loss

Drinking liquor, loitering about in late hours
 Frequenting entertainment places ever,
 Gambling so attached ,
 Keeping company with the bad,
 Not active and industrious, harbouring laziness
 Such people entertain the causes
 Of his own property losses.

(၁၁၅) သတိပြု

- * နေပြောလျှင် နောက်ကိုကြည့်
 အောက်ကိုကြည့် ညခါတွင်။
 မလပ်အောင် သတိပြု
 ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်။
 အကုန်အစင်
 စုံလင်အောင် မစူးစမ်း။
 စကားဆို အပိုမမောက်နဲ့
 ထောက်ချင့် မေးမြန်း။
- * မုဆိုးတို့ မည်သည်မှာ . . . ။
 ဘေးရန်ကို တွေးကြံအမြဲ
 သားရဲ ဖွေရှာ။
 ထိုကဲ့သို့သာ
 ကျင့်ရာသည် မလွဲ။
 ပြောဆိုရာ ဆင်ခြင်တတ်လို့
 တွေးမှတ်ဖို့ပဲ။ ။

(115) Beware

When speaking in the day-time
 You should look behind,
 And at night-time hours
 Look under,
 Take care not to speak
 Without knowing things in complete;
 The hunters in forest and jungles
 In their search for prey,
 Look around for harm in their way
 These things you should beware,
 In speech and action with utmost care.

(၁၁၆) ရဲရင့်ခြင်း

- * ပညာရှိတို့မည်သည်မှာ
လာမည့်ဘေးကို မြင်သောအခါ၊
အဝေးကသာ ရှောင်ကြဉ်ကြ
ဆန်းစစ်ဝေဖန်တတ်သည်။
- * ဒိဋ္ဌဗျက်မှောက် အသေချာ
ဘေး အန္တရာယ် ကြုံသောအခါ၊
မကြောက်ရွံ့ပါ ပုံပုံရဲ
ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းတတ်သည်။ ။

(116) Courage

The wise when he sees
Imminent danger,
With a discerning mind
Avoid from afar,
But the danger when it befalls
He courageously confronts,
And unravels it all.

(၁၁၇) ညံ့ပျင်းသူများ

- * မောဟထိုစိတ်
ဖိစီးနှိပ်
အအိပ်ကြီးတဲ့သူ။
- * သတိယွင်းပျော့
စိတ်တွင်းပေါ့
မေ့လျော့တတ်တဲ့သူ။
- * ရေသာခိုကာ
အချောင်ရွာ
သက်သာချင်တဲ့သူ။
- * ရောဂါစွဲကာ
မကျန်းမမာ
အနာရှိတဲ့သူ။
- * လောဘသက်သက်
ထိပ်မှာတက်
ရမ္မက်ကြီးတဲ့သူ။
- * အမှုကိစ္စ
မှန်သမျှ
လက်စမသတ်သူ။
- * ထိုသူတို့မှာ
အမြဲသာ
စာပေနှင့်ဝေး ကျမ်းဂန်ဝေး။
ညံ့ပြီးညံ့လျက် ညံ့မည်လေး။ ■

(117) The Weak

These people who are
Always indolent and sleep much,
Absent-minded and not attentive.
Always taking easy and shirk,
The unhealthy and diseased,
Lustful and greed,
The person who never finished his work complete,
People indeed
Far from learning and weak.

(၁၁၈) ကောင်းမှု ပဓာန

* စီးပွားဥစ္စာ ဟူသည်လျှင်
ဆင်းရဲသူသာ ရစေချင်။
ချမ်းသာသူတွင် ကွင်းစေကြောင်း
ဆိုတိုင်း မဖြစ်ကောင်း။

* ရေသွန်းလောင်းပါ မိုးဒေဝါ
ကုန်းမြေဆီ၌သာ။
ပင်လယ်မှာ ရွာနဲ့လေး
ဆိုတိုင်း မဖြစ်သေး။

* တောင်းတ ငေးတိုင်းမရပါ
လောကသဘာဝ အမှန်ပါ။
လုပ်မှသာလျှင် ရပေကြ
ကောင်းမှုပဓာန။ ။

(118) Only Good Deed Is Important

A wish to let riches go only to the poor,
And not to the wealthy
Is not sure,
And the rain to pour
Only on land and ashore,
Not in the oceans and sea
Will not always be;
Want and wish is not always sure
It's the work of nature,
The important thing is only to do good deeds
Which in turn you will reap.

(၁၁၉) အပေါ့ဆုံး

* ဝါဂွမ်းနှင့် လဲမို့ဟာ
ပေါ့ပါတယ် ဆိုသော်လဲ။
ကပြောင်းကပြန်
စိတ်ပေါ့တန် သူ့ခလေး
ပို၍ ပေါ့မြဲ။

* သို့သော်လဲ ထို့ထက်သာ . ။
မိဘဆရာ အဆုံးအမ
လုံးဝ မနာ။
ထိုသူက ပို၍သာ
ပေါ့ပါသည် ဆိုနိုင်ကြား။

* ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌
မမ္မေ,လျော် တရားမတွေ့,လေဘဲ
မှား၍သာ အနေကြာတဲ့
ထိုသူဟာ လောကအလုံးမှာ
အပေါ့ဆုံးသာတကား။ ။

(119) The Lightest

Tho' they say
Cotton is light,
The fickle-minded way
Of a person is lighter slight;
Again he who does not obey
Words of parents and masters,
Is much more lighter;
And again those who do not find as yet
The teachings and truth of Buddha
Are said to be in the world, the lightest.

(၁၂၀) အလေးဆုံး

- * ဤလောကမှာ ကျောက်ထီးဟာ
အလွန်လေးသည် ဆိုကြပါ။
ပိဘဆရာ ဩဝါဒ
ထိုထက်ပို၍ လေးသည်ပ။
- * ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဟောကြားရာ
တရားပေးသနား၊
ဤလောကမှာ အလေးဆုံး
အမြတ်တကု အမြတ်ဆုံး။ ။

(120) The Heaviest

Tho' they say
A stone umbrella is heavy,
The advice of parent and teachers
Are more heavier,
But the teaching of Lord Buddha, in fact
Are the heaviest and noblest.

(၁၂၀) အောင်ပွဲ

- * အများအကျိုးကို ဆောင်ရွက်ရာ တစ်ယောက်အကျိုးကို စွန့်သင့်ပါ။ သို့မှသာလျှင် သင့်တော်ဘိ အများအတွက် အကျိုးရှိ။
- * မိမိပြည်ရွာ အကျိုးမြော်ကာ အမျိုးသားအကျိုး ဆောင်ရွက်ရာ၊ အရာရာကို စွန့်လွှတ်၍ ဆောင်ရွက်မှသာ အောင်ပွဲတွေ့။ ။

(၁၂၂) နေရာဟောင်းနှင့် နေရာသစ်

- * မိမိအတွက် အကျိုးမရှိ ထိုဒေသကို ရှောင်သင့်၏။
- * အကျိုးဖြစ်မည့် အရပ်ကိုသာ တွေ့အောင်သေချာ ကြိုးစားရှာ။
- * ရှာကြိုလေရာ နေရာသစ် အကျိုးဖြစ် မဖြစ်။
- * စိစစ်သေချာ စူးစမ်းကာ စနစ်တကျ လေ့လာပါ။
- * မလေ့လာဘဲ နေရာဟောင်း မစွန့်ခွာသင့်ကြောင်း။ ။

(121) Victory

In working for the benefit of others
Self-benefit should be discarded,
In working for the benefit of the nation
Everything should be left apart,
Then only victory is a must.

(122) A Place Old and New

A place without any benefit
You should avoid,
Look for the place that gives benefit
For such a place you should have tried,
Before having studied well
Shouldn't leave the old place you dwell.

(၁၂၃) အတုအယောင်

- * ကြံကလေးက ချိုလိုက်တာ
အရင်းမှ အဖျား တိုင်အောင်သာ၊
အဲဒါဟာ မိတ်ဆွေကောင်း
တင်စား ယှဉ်နှိုင်းသင့်ပါကြောင်း။
- * ကောင်းလိုက်ပါပေ့ အရင်းပိုင်းဟာ
အလွန်ချိုမြိန်ပေတာ၊
သို့ပါသော်ငြား အဖျားရောက်
ချိုတဲ့အရသာ ကွယ်ကာပျောက်။
- * တောက်လျှောက်မချို တစ်ပိုင်းချို
အတုအယောင် မိတ်ဆွေလို၊
ထိုကြံမျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်
ညီမောင် ညီမ အမှန်သိ။ ။

(123) Immitation

A sweet sugarcane stick
From the bottom to the top
A real friend he is;
When the bottom part is sweet
But sweetness disappears,
When the top is neared
The stick isn't sweet the whole length,
Like a feigned friend
Which you brothers and sisters should note then.

(၁၂၄) တို့ပြည် တို့ရွာ

- စိမ်းလန်းဝေသာ ပြတဆင်းခဲ့
တို့လယ်ကွင်းက သာမောရွာ၊
ဆောင်းဝယ် ကုန်သွယ် ခရီးသွားတို့
စီးပွားတိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးပါ။
- တာဝန်ကျေရွာ အမှုထမ်းတို့
ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက် အေးချမ်းသာ။
ရတနာသံသာ မပင်ပန်းဘဲ
ဆွမ်းစားသင့်မှု လုံခြုံပါ။
- တိုင်းကားပြည်ရွာ သာယာအေးတော့
ဤလေးချက်ဖြင့် ပြည့်စုံပါ။
တို့ပြည်တို့ရွာ ဂုဏ်မညှိုးဘဲ
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လက္ခဏာ။
တို့ပြည်... တို့ရွာ။ ။

(124) Our Country, Our Village

Fresh, green and thriving
Are plantation and fields,
Commercially prosperous are people
Buying and selling in deals,
Men in the national service
Peaceful, happy and nice,
The monks and clergy can practise
Well, for food suffice;
The whole country's well and pleasant
When these four fact are fulfilled and present,
This the sign of our country
And our village's development.

(၁၂၅) လုံ့လဝီရိယ

- * စာပေကျမ်းဂန် ဂါထာတတ်တော့
မပြတ်ရွတ်ဖတ် နေသင့်တယ်။
- * မရွတ်ဖတ်လျှင် အခြင်အသိမှာ
အစဉ်မရှိ ပျောက်ပျက်ကွယ်။
- * ထို့အတူသာ လုံ့လပြုလို့
လောကလူမှု ကြိုးစားကွယ်။
- * ဝီရိယနည်းကာ လုံ့လကင်းတော့
ဥစ္စာပျက်ယွင်း ဆုတ်ယုတ်မယ်။
မှတ်ကွယ်. . မှတ်ဖွယ်။ ။

(၁၂၆) အညစ်အကြေး

- * ရုပ်ကလေးက လှလိုက်တာ
မြင်ရ ချစ်စရာ။
ပျင်းရိခြင်းဟာ အညစ်အကြေး
အလှပျက်တတ်သေး။
- * ငြိမ်းအေးချမ်းမြ တရားရှာ
ရဟန်း ဆိုသည်မှာ။
မေ့လျော့ခြင်းဟာ အညစ်အကြေး
မှတ်သားသင့်သည်လေး။ ။

(125) Diligence

Scriptures and mantras should be
Recited again and again in continuity
If not, it will be lost
Likewise be diligent and strive always
If not, property and wealth will be lost.

(126) Uncleanliness

Features may be lovely,
But laziness is an unclean factor
Which spoils the beauty,
Monks who seek the truth of Dhamma*
Is forgetfulness again,
An unclean factor for them,
*Dhamma .ibid. poem 86

(၁၂၇) လှူပျင်း လှူညံ့

- * လှူလ မရှိသူတို့မှာ
ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် ထိုဥစ္စာ။
ကာလကြာလျှင် ရောက်ရမပြု
လှူလကြီးသူ ထံသို့ပဲ။
- * လှူပျင်းလှူညံ့ တို့သည်လျှင်
ကြိုးစားအားထုတ် မလုပ်ချင်။
ရွေးကံကိုပင် အားကိုးလှ
ကံသာပစာန ဆိုတတ်ကြ။ ။

(၁၂၈) လူတော်လူကောင်း

- * လူတော်လူကောင်း ဆိုသည်မှာ
လုံ့လစိုက်ထုတ် အရာရာ
ကြိုးပမ်းကာ အစဉ်မပြတ်
အားထုတ်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်တတ်။
- * မပြတ်ကြိုးစား ဆောင်ရွက်ပေ
မအောင်မြင်လဲ ရှိပါစေ
ဘယ်သူတွေက ငြိုငြင်ပြီး
တဲ့ရဲ့ပြစ်တင် ပါမည်နည်း။ ။

(127) The Lazy and Weak Man

The property owned by the man without diligence
Will in time eventually flow,
To the hands of the diligent
The wise said so,
The lazy and weak person
Fail to put in effort
They rely only on past fate
And say everthing by fate is always made.

(128) The Good and Diligent Man

The good and diligent men are those
Who put effort in everything,
Trying hard, and so industrious
Makes all bells ring;
In spite of full endeavour
Should fate bring
Failure,
No one will blame him in ire